

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

زبان آموزی، جمله سازی و نگارش

ششم دبستان

(دانش آموزان آسیب دیده ی شنوایی)

وزارت آموزش و پرورش سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

- نام کتاب:** زبان آموزی، جمله سازی و نگارش - ششم دبستان - ۲۶۰۴۱
- پدیدآورنده:** سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- مدیریت برنامه ریزی درسی و تألیف:** معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی
- شناسه افزوده برنامه ریزی و تألیف:** فاطمه انصاری بارده، نرگس بابایی، فاطمه رشنو سیردری، لیلا فیاضی بارجینی، منصوره کاظمی کیا (اعضای گروه تألیف به ترتیب حروف الفبا) - با همکاری مهدی کاظمی دستجردی - محسن ذکاء اسدی (ویراستار)
- مدیریت آماده سازی هنری:** اداره ی چاپ و انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- شناسه افزوده آماده سازی:** احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - مجتبی احمدی (طراح گرافیک و صفحه آرا) - بهنام خیامی زادشتی (تصویرساز) - شیوا ضیایی (طراح جلد)
- نشانی سازمان:** تهران: خیابان انقلاب - خیابان شهید برادران مظفر - شماره ۶۶ - تلفن: ۶۶۹۷۰۴۵۵، دورنگار: ۶۶۹۷۰۷۷۸، کد پستی: ۱۴۱۶۹۳۵۶۸۴
- ناشر:** شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده ی ابعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵
- چاپخانه:** شرکت افست «سهامی عام»
- سال انتشار و نوبت چاپ:** چاپ پنجم ۱۴۰۳

برای دریافت فایل pdf کتاب های درسی به پایگاه کتاب های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و برای خرید کتاب های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان آموزش و پرورش استثنایی است و هر گونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

«امید من به شما دبستانی‌هاست.»

امام خمینی «قُدِّسَ سِرُّهُ»

به نام خدا

یکی از اهداف کلیدی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، پرورش تربیت‌یافتگانی است که از دانش‌های پایه و عمومی سازگار با نظام معیار اسلامی برخوردار گردند و با روحیه مسئولیت‌پذیری و تعالی‌خواهی و برخوردار از مهارت‌های ارتباطی، در حیات خانوادگی و اجتماعی با رعایت اصول برگرفته از نظام معیار اسلامی، مشارکت مؤثر داشته باشند. زمینه تحقق چنین هدفی را راهکارهای مبتنی بر نظریه و پژوهش‌بنیان، نظیر طراحی، تدوین و بازتولید برنامه‌های درسی موجود با تأکید بر متناسب‌سازی حجم و محتوای کتاب‌های درسی و ساعات و روزهای آموزشی با توانمندی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان فراهم می‌کند.

بر این اساس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور در مسیر اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و به پشتوانه اهداف مندرج در اساسنامه خود، اقدام به تدوین محتوای کتاب‌های نوآموزان و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، مبتنی بر برنامه درسی ملی نموده است. در طراحی و تدوین محتوا برای این گروه از دانش‌آموزان، ضمن توجه به ویژگی‌های شناختی، حسی، جسمی و هیجانی نوآموزان و دانش‌آموزان تلاش گردیده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر به رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد تا زمینه‌های مساعد برای به فعلیت رساندن استعدادها و توانایی‌های آنان را فراهم سازد.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی بر خود واجب می‌داند از تلاش و مساعی تمامی گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماید. امید است معلمان، کارشناسان و صاحب‌نظران آموزش و پرورش با نظرات و پیشنهادهای ارزشمند خود این سازمان را در ارتقای کیفیت این محتوا یاری رسانند.

معاون وزیر و رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

فهرست

- درس اول: توصیف انسان ۱
- درس دوم: عناصر داستان(۱): آغاز داستان..... ۱۹
- درس سوم: عناصر داستان(۲): مسئله‌ی داستان..... ۲۹
- درس چهارم: عناصر داستان(۳): حل مسئله و آخر داستان ۳۹
- درس پنجم: عناصر داستان(۴): توالی عناصر داستان ۴۹
- درس ششم: عناصر داستان(۵): رونویسی و بازنویسی آغاز داستان..... ۵۵
- درس هفتم: عناصر داستان(۶): رونویسی و بازنویسی مسئله، حل مسئله و آخر داستان ۶۳
- درس هشتم: داستان‌نویسی(۱)..... ۷۱
- درس نهم: داستان‌نویسی(۲)..... ۷۹
- فَعَالِیَت‌های دوره‌ای ۸۷

مقدمه

پروردگار مهربان را سپاس می‌گوییم که هم‌زمان با تحول بنیادین و تغییر نگرش‌ها در قلمرو آموزش و پرورش، توانستیم با تکیه بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و نیز با توجه به چارچوب برنامه‌ی درسی ویژه‌ی دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی در آموزش و پرورش استثنایی، به نگارش این کتاب بپردازیم. امیدواریم که آموزش مناسب این محتوا، زمینه‌ی شکوفایی استعدادها و گسترش توانایی‌های نوآموزان و پرورش و تقویت مهارت‌های زبان شفاهی و نوشتاری دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی میهن اسلامی را، به‌ویژه در جمله‌سازی و نگارش (انشا) فراهم سازد و آموزگاران گرامی را در امر تدریس یاری نماید.

برای پیشبرد بهتر فرایند یاددهی - یادگیری و کمک به بهبود روند آموزش این محتوا، توجه آموزگاران گرامی را به نکات زیر جلب می‌کنیم:

- در تهیه و تدوین این کتاب و نیز انتخاب عناصر زبانی و روند آموزش، تلاش بر این بوده است که به روند رشد طبیعی گفتار و زبان و در حد امکان به محتوای آموزشی هر پایه و مطالب کتاب فارسی آن‌ها توجه شود، ولی به دلیل نیازهای ویژه‌ی دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی، ممکن است مواردی ناهمخوانی نیز مشاهده گردد.

- در هر پایه، محتوای کتاب زبان‌آموزی و جمله‌سازی با نظمی زمانی و با توجه به اصول توالی محتوا، شامل «توالی ساده به مشکل»، «جزء به کل» و «عینی به ذهنی»، تدوین شده است. آموزش پایه‌ی اول مقدماتی با یادآوری و افزایش خزانگی واژگانی آغاز می‌شود و به جمله‌های دو کلمه‌ای پایان می‌یابد. در پایه‌های بالاتر، گسترش جمله‌ها و عناصر زبانی ادامه پیدا می‌کند، به گونه‌ای که در پایان دوره‌ی ابتدایی، از دانش‌آموزان انتظار می‌رود به سطح مطلوبی از مهارت‌های زبانی، به ویژه در جمله‌سازی و نگارش، دست‌یابند.
- تدریس این کتاب، در جدول ساعات هفتگی، بخشی از زمان درس «زبان و ادبیات فارسی (انشا)» را به خود اختصاص می‌دهد.
- دستور زبان فارسی شامل ساخت واژه و جمله (صرف و نحو) براساس قواعد زبانی است. در این مجموعه کتاب‌ها، مباحث وابسته به ساخت جمله و گفته/متن مورد نظر است، بنابر نیاز، به مباحث ساخت واژه (مانند چگونگی ساخت کلمه‌های جمع) و به مهارت‌هایی همچون دقت، شناخت، تشخیص و کاربرد نیز توجه کرده‌ایم.
- خواسته‌ی بنیادی مؤلفان محتوای زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش (راهنمای تدریس و کتاب درسی)، گسترش همه‌ی مهارت‌های زبانی است اما گسترش و پیچیدگی زبان و مهارت‌های وابسته به آن‌ها ما را بر آن داشت تا انتخاب مطالب، بنابر ضرورت و نیاز دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی صورت گیرد و به آموزش مهارت‌های نوشتاری (در سطوح فعال نوشتن) گرایش داشته باشد، هر چند اجزا و ارکان دیگر زبان و مهارت‌های آن نادیده گرفته نشده‌اند.
- آموزش و یادگیری مهارت‌های زبانی در دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی تنها از راه شنیدن دچار مشکل می‌شود. از این رو جهت جبران و رفع مشکل یادگیری بر گفتارخوانی، داشتن تعاملات کلامی/غیر کلامی و ارائه‌ی مطالب آموزشی به شکل عینی و نوشتاری تأکید می‌گردد.
- همکاران گرامی، سطح توانایی‌ها و نوع روش ارتباط دانش‌آموزان را هنگام تدریس و ارزشیابی در نظر داشته باشید.
- همکاران گرامی، برای تسهیل در روند آموزشی از حرکات بیانگر بدنی و اشاره‌ها، از تصاویر بزرگ، تخته‌ی هوشمند، تخته‌ی کلاسی، نوشتاری و ... استفاده کنید.
- افزون بر این، «کتاب معلم (راهنمای تدریس) پایه‌ی ششم» را برای هر درس مطالعه کنید و تدریس خود را با اهداف، انتظارات، روش‌های تدریس و جدول زمان‌بندی آموزش هر عنوان درسی، مطابقت دهید. ضمن

آنکه از فعالیت‌های پیشنهادی و نکته‌های مربوط به تدریس استفاده نمایید و برای آگاهی از اهداف و اجرای تمرین‌های کتاب درسی از دانستنی‌های کتاب معلم بهره‌مند شوید.

• برای آشنایی شما همکاران ارجمند، جدول درس‌های پایه‌های دوره‌ی ابتدایی، در کتاب معلم (راهنمای تدریس)، با عناوین درس‌ها تهیه شده است. جدول زمان‌بندی درس‌های پایه‌ی ششم نیز در آغاز فصل دوم همان کتاب آمده است. این جدول شما را در برنامه‌ریزی دقیق تدریس یاری می‌کند. در کتاب معلم (راهنمای تدریس) به آموزگار گرامی توصیه شده است که هر دو گونه‌ی نوشتاری و گفتاری فارسی معیار را در هنگام آموزش و تدریس به دانش‌آموزان به کار برند و متناسب با سطح توانایی و آسیب‌شنوایی دانش‌آموزان، ایشان را از تفاوت‌های هر دو گونه و بیان گفتاری و نوشتاری مناسب آگاه سازند.

• در کتاب معلم (راهنمای تدریس) و کتاب درسی زبان‌آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی ششم، فعالیت‌ها و تمریناتی برای ارتقای هر پنج مهارت زبانی، پیش‌بینی شده است. هر دانش‌آموز، به ترتیب فرارگیری فعالیت‌ها و تمرین‌ها، ابتدا می‌شنود (یا گفتارخوانی می‌کند) و درک می‌کند (می‌فهمد) سپس می‌گوید. در مرحله‌ی بعد، هر دانش‌آموز با درک خوانداری جمله‌ها تکلیف مربوط را انجام می‌دهد و در انتها با تمرین‌های متنوع نوشتاری می‌تواند خودش نوشتن خودانگیخته داشته باشد.

 هدف و انتظارات از تألیف هر درس برای آموزگاران، در این قسمت آمده است.

 چگونگی اجرای یک فرایند یاددهی - یادگیری به شکل عملی (مجسم) در کلاس در این قسمت، مطابق با کتاب معلم (راهنمای تدریس)، آورده شده است.

 نحوه‌ی اجرای تمرین «ببین، بشنو و بگو» در این قسمت‌ها شرح داده شده است.

 در این قسمت نکته‌هایی که باید در زمان انجام دادن تمرین توسط دانش‌آموزان مورد توجه همکاران عزیز قرار بگیرد، آمده است.

 در بیشتر درس‌ها، نکات و راهکارهایی ارائه شده است که والدین ارجمند می‌توانند با به‌کارگیری آنها به گسترش و تثبیت مهارت‌های آموخته شده کمک کنند. مهارت‌ها در شرایط و موقعیت‌های طبیعی تکرار و تمرین می‌شوند و بهتر است در همه‌ی مراحل تبادل نظر با آموزگاران صورت گیرد. این قسمت در پایین هر درس با نماد آغاز جمله مشخص شده است.

 در این صفحه با توجه به محتوای هر درس و مطابق با راهنمای تدریس (معلم) همکاران گرامی فعالیت‌هایی برای دانش‌آموزان پیش‌بینی و اجرا می‌کنند.

• ارزشیابی این درس توصیفی است و فرصت مناسبی برای شناسایی دقیق توانایی و استعداد‌های فراگیران

فراهم آورده است. برای بهره‌گیری بهتر از این روش، لازم است از آغاز سال تحصیلی، ابزارهای مناسب همچون آزمون‌های عملکردی، کارپوشه و سیاهه‌ی رفتار، تهیه شود.

ساختار تمرین‌های این کتاب

در این کتاب درسی، فعالیت‌ها و تمرین‌ها با روال و نظم خاصی در کنار هم قرار گرفته‌اند. از نکته‌های دارای اهمیت در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- فعالیت‌ها از شفاهی به سمت نوشتاری تهیه و تدوین شده است.
- در ابتدا درک شنیداری و خوانداری سپس بیان گفتاری و نوشتاری مدنظر است.
- مهارت پنجم زبانی یعنی سازمان‌دهی ذهنی و تفکر در دانش‌آموزان ارتقا داده می‌شود.
- تکلیف‌ها و فعالیت‌های دانش‌آموزان می‌تواند به صورت‌های زیر باشد:
 - شنیدن (گفتارخوانی) - دیدن: هر دانش‌آموز درک کند و نشان بدهد.
 - شنیدن (گفتارخوانی) - گفتن: هر دانش‌آموز درک کند و بگوید (کلامی/ غیرکلامی).
 - شنیدن (گفتارخوانی) - انجام دادن: هر دانش‌آموز درک کند و انجام دهد.
 - خواندن - نوشتن: هر دانش‌آموز درک خواندن داشته باشد و بنویسد.
- در این کتاب ۹ درس وجود دارد که در فرایند مرحله‌ای دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که یک شخص را توصیف کنند و شرحی بر زندگی فردی بگویند و بنویسند؛ همچنین عناصر تشکیل دهنده داستان را شناسایی می‌کنند و قادر خواهند بود به شکل مناسبی داستانی بگویند و حداقل در یک بند بنویسند. در این فرایند بر رعایت توالی مهارت‌های زبانی شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن و نیز توالی ساده به مشکل فعالیت‌ها تأکید و توجه شده است.
- در هر درس، بخش «با هم بیاموزیم» به درک و بیان شفاهی و نوشتاری توجه دارد و در ادامه‌ی فعالیت‌های پیشنهادی در کتاب معلم (راهنمای تدریس) به شکل عملی در کلاس اجرا می‌شود.
- در تمرین اول با عنوان «ببینید، بشنوید و بگویید»، درک شفاهی و پاسخ شفاهی با توجه به تصویر و مطابق دستورالعمل، هدف آموزشی قرار گرفته است.
- تمرین دوم هر درس به طور معمول با تصویرها و جمله‌هایی همراه است تا هر دانش‌آموز با صدای بلند بخواند و توانایی درک خواندن، هدف آموزشی را کسب و تثبیت نماید.
- از تمرین سوم به بعد تکالیف متنوعی برای نشان دادن درک خواندن، تکمیل جمله و سپس نوشتن جمله و متن به صورت گام به گام ارائه شده است.

نمونه‌ی ساختار تمرین‌های مربوط به درک خواندن:
خواندن جمله؛ انتخاب تصویر؛ خواندن متن؛ انتخاب/ تکمیل/ نوشتن جمله.
نمونه‌ی ساختار تمرین‌ها برای تکمیل جمله/ متن:
ارائه‌ی تصویر، کلمه و انتخاب کلمه‌ی مناسب با توجه به تصویر و تکمیل جمله/ متن؛
ارائه‌ی کلمه و انتخاب کلمه‌ی مناسب و تکمیل جمله/ متن؛
ارائه‌ی تصویر و تکمیل جمله/ متن با توجه به تصویر داده شده.
نمونه‌ی ساختار تمرین‌ها برای نوشتن جمله/ متن:
ارائه‌ی تصویر و کلمه/ کلمه‌ها و نوشتن جمله/ متن؛
ارائه‌ی کلمه/ کلمه‌ها و نوشتن جمله/ متن؛
ارائه‌ی تصویر و نوشتن جمله/ متن؛

• ساختار تمرین‌ها در درس‌های این کتاب به گونه‌ای تنظیم شده است که دانش‌آموزان به توانایی تفکر، توصیف انسان، بیان شرح‌حال و روایت کردن برسند. در ابتدا هدف آن است که بتوانند یک انسان را بر اساس پنج ویژگی (سن، شغل، ظاهر، رفتار و احساس و محل زندگی) توصیف کنند؛ سپس بتوانند با استفاده از اطلاعاتی مانند آثار، کارها و رویدادهای مهم، دوره‌ی زمانی زندگی، تحصیلات و محل تولد یک فرد زندگی‌نامه‌ای برای او بگویند و بنویسند. در درس‌های بعدی آن‌ها با طی فرایند یاددهی و یادگیری مناسب خواهند توانست یک رویداد، خاطره، اتفاق و غیره را در قالب یک داستان کوتاه متشکل از چهار بخش (آغاز، مسئله، حل مسئله و آخر) بگویند و بنویسند.

درس اوّل

توصیف انسان

بخش ۱

دانش‌آموزان با درک مفهوم و چگونگی توصیف انسان براساس ویژگی‌های سن، ظاهر، شغل، رفتار و احساس و محل زندگی و نیز با استفاده از آموخته‌های قبلی (رشاجقکلب‌مش^۱) درباره‌ی یک فرد، توصیفی بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

با هم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم آموخته‌های سال گذشته مربوط به توصیف (رشاجقکلب‌مش) را یادآوری می‌کند تا دانش‌آموزان در هنگام توصیف فرد بتوانند آن‌ها را به کار گیرند. سپس تصویر یا فیلمی از یک شخصیت معروف را که دانش‌آموزان با او آشنایی کامل دارند، نشان می‌دهد.

معلم به ترتیب ابتدا در مورد سن، ظاهر، شغل، ویژگی‌های رفتاری و احساسی و محل زندگی وی در قالب پرسش و پاسخ با دانش‌آموزان گفت‌وگو می‌کند. این ویژگی‌ها و کلمه‌هایی که نشان‌دهنده‌ی هر کدام از این ویژگی‌ها هستند، بر تابلو نوشته می‌شوند. از هر دانش‌آموز خواسته می‌شود با راهنمایی معلم و با توجه به این ویژگی‌ها و کلمه‌های کلیدی، درباره‌ی آن شخصیت صحبت کند و در واقع او را توصیف نماید.

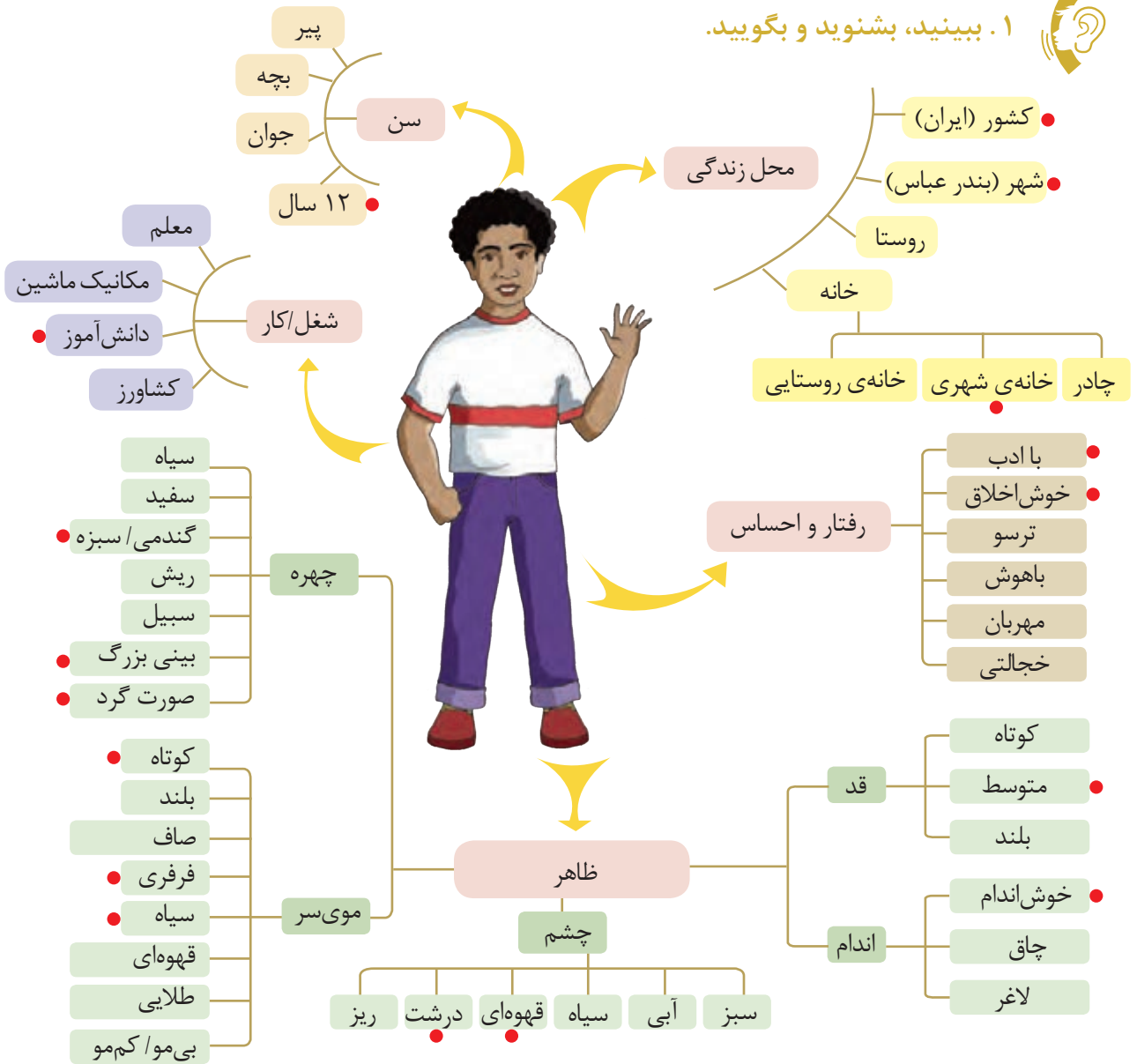
پس از اطمینان از درک و بیان (شفاهی و نوشتاری) دانش‌آموزان با مفهوم و کاربرد این پنج ویژگی در ارائه‌ی توصیف افراد، این بار معلم با همراهی آن‌ها با جست‌وجو در کتاب‌ها، مجله‌ها یا اینترنت و... اطلاعاتی درباره‌ی زمان و محل تولد، تحصیلات و دوره‌ی زندگی، کارها و رویدادهای مهم زندگی و آثار وی کسب می‌کنند. این ویژگی‌ها در کنار پنج ویژگی قبلی روی تابلو نوشته شده و اطلاعات یافته شده زیر آن‌ها نوشته می‌شود. در این مرحله معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که درباره‌ی ویژگی‌های شخصیت صحبت کنند. در پایان هر دانش‌آموز با توجه به هر ده ویژگی، با راهنمایی معلم جمله‌هایی را در توصیف وی و زندگی‌اش بیان می‌کند (شفاهی و نوشتاری).

بایسته است دانش‌آموزان با یادآوری آموخته‌های خود به بیان جمله‌های زیبا و منسجم با انجام حذف به قرینه‌ی (لفظی) مناسب، استفاده از کلمه‌های ربط، به کار گرفتن ضمایر به جای تکرار اسم و ... راهنمایی و ترغیب شوند.

۱. رشاجقکلب‌مش: مخفف واژه‌های رنگ، شکل، اندازه، جنس، قسمت، کار/کاربرد، لمس، بو، مزه و شنیدن.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

همکار عزیز و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. توجه دانش‌آموزان را به تصویر پسر در میان صفحه جلب کنید.
۲. درباره‌ی اینکه چند سال دارد، هر کدام از عناصر ظاهرش (صورت، چشم، مو، قد و اندام) چه شکلی، چه رنگی، چه اندازه‌ای و... دارند، به نظرشان چه شغلی دارد و از نظر رفتاری و احساسی چگونه است و اینکه در کجا زندگی می‌کند، با دانش‌آموزان پرسش و پاسخ انجام دهید.
۳. اگر دانش‌آموزان در هنگام پاسخ دادن، تعداد کلمه‌های کمی درباره‌ی هر ویژگی می‌دانند، لازم است معلم به صورت عینی یا با استفاده از تصویر انواع یک ویژگی و کلمه‌های مربوط به آن‌ها را به دانش‌آموزان یادآور شود. مانند این که مو می‌تواند صاف، فر، کوتاه، بلند و... باشد.
۴. از دانش‌آموزان بخواهید به کادره‌های رنگی شده برای هر ویژگی نگاه کنند و پاسخ‌هایشان را با نوشتار کادرها مقایسه کنند.
۵. هر دانش‌آموز با راهنمایی شما با توجه به پنج ویژگی سن، شغل/کار، ظاهر، رفتار و احساس و محل زندگی درباره‌ی آن پسر در قالب جمله‌هایی صحبت کند و او را توصیف نماید.
۶. هنگام توصیف، با توجه به آموخته‌های سال‌های قبل، دانش‌آموزان راهنمایی شوند تا جمله‌های کوتاه، مرتبط و منسجم با استفاده از حذف به قرینه‌ی (لفظی) مناسب، کلمه‌های ربط، کاربرد ضمیر به جای تکرار اسم و... به کار ببرند.

همکار گرامی! هر فرد ویژگی‌های ظاهری، رفتاری، احساسی و ... دارد و دانش‌آموزان باید به این خصوصیات توجه کنند، آن‌ها را دریابند و درباره‌شان صحبت کنند و بنویسند. لازمه‌ی این کار آشنایی و درک مفاهیم مربوط به هر کدام از این ویژگی‌هاست. در تمرین زیر این هدف را دنبال کنید و دانش‌آموزان خود را راهنمایی نمایید تا با توجه به کلمه‌های تمرین «ببینید، بشنوید و بگویید» جاهای خالی را کامل نمایند. یادآوری کاربرد ویژگی‌های «رشاچک‌لب‌مش» در توصیف ویژگی‌های فردی لازم است.

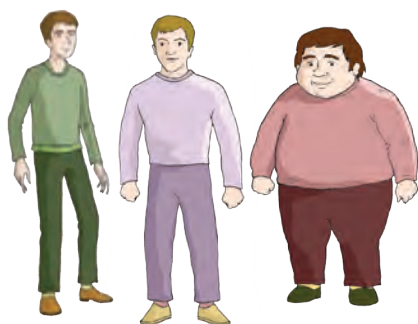

۲. با صدای بلند بخوانید و مانند نمونه بنویسید.

اندام/بدن

.....

بچه

جوان

پیر

سن

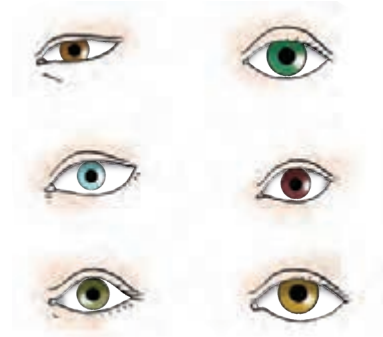

شغل/کار

.....

چشم

مو

قد

صورت

رفتار و احساس

محل زندگی

۳. هر تصویر را به ویژگی‌های مربوط به خودش وصل کنید.

جوان، دکتر، لاغر، باهوش

موی صاف و قهوه‌ای، چاق، بداخلاق

بچه، چشم سبز، موی بلند، خجالتی،
ایران، خانه‌ی روستایی

کم‌مو، گندمی (سبزه)، سیبیل، خوش‌اندام، مهربان

والدین گرامی! آلبوم خانوادگی خود را به همراه فرزندان ورق بزنید و درباره‌ی هر کدام از افراد داخل عکس‌ها بر اساس ویژگی‌های مطرح شده در این درس مانند سن، شغل/کار، ظاهر، رفتار و احساس و ... صحبت کنید و از فرزندان بخواهید با نشان دادن هر فرد در عکس مانند شما عمل کند.

۴. متن‌ها را بخوانید و تصویر مناسبشان را انتخاب نمایید.

۱) آقای نادری ۳۲ ساله و یک آتش‌نشان است. او خوش‌اندام و بلند قد است. آقای نادری موهای کوتاه و سیاه دارد. صورتش سفید است و سبیل دارد. او شجاع و فداکار است. آقای نادری در شهر زندگی می‌کند. خانه‌ی او کوچک و زیبا است.

۲) سارا جوان و یک دانشجو است. سارا چاق و کوتاه قد است. رنگ چشمش سیاه است. سارا بینی و دهان کوچک دارد. او باادب و مهربان است. سارا در شهر تهران درس می‌خواند، اما در روستا زندگی می‌کند.

۵. با توجه به موارد نوشته شده، درباره‌ی هر فرد جمله بنویسید.

صورت: ریش و سیبیل

مو: کم‌مو

چشم: آبی

قد: کوتاه

اندام: چاق

سن: جوان

کار: کشاورز

رفتار و احساس: پرکار و خوش اخلاق

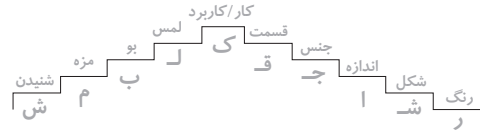
شغل: دامداری

محل زندگی: ایران، لرستان، چادر عشایر

همکار گرامی! با توجه به توانایی دانش‌آموزان خود، در ادامه‌ی تمرینات این درس، نوشتن جمله‌هایی کوتاه، زیبا، منسجم و صحیح با استفاده از ضمایر، ویرگول و حروف ربط و غیره مورد توجه قرار بگیرد.

۶. با اطلاعاتی که درباره‌ی این دختر داده شده، جمله‌هایی بنویسید.

(۱) اسم: محبوبه؛

(۲) سن: ۸ سال؛

(۳) شغل: دانش‌آموز؛

(۴) ظاهر: لاغر، قد متوسط، چشم قهوه‌ای رنگ،

موی صاف و بلند، صورت سفیدرنگ؛

(۵) رفتار و احساس: مهربان؛

(۶) محل زندگی: شیراز.

درباره‌ی محبوبه

اسم این دختر محبوبه

.....

.....

.....

.....

.....

.....

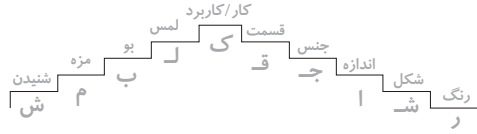
.....

.....

.....

.....

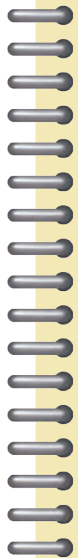
۷. ویژگی‌های خود را بنویسید و خود را توصیف کنید.

- (۱) اسم:
- (۲) سن:
- (۳) شغل:
- (۴) ظاهر:
- (۵) رفتار و احساس:
- (۶) محل زندگی:

درباره‌ی خودم

من

.....

.....

.....

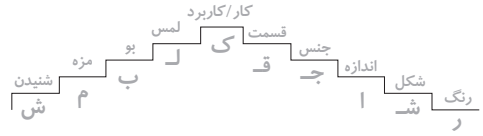
.....

.....

.....

.....

۸. ویژگی‌های یکی از نزدیکان خود را بنویسید و او را توصیف کنید.

عکس یکی از نزدیکان خود را در این قسمت بچسبان

درباره‌ی

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

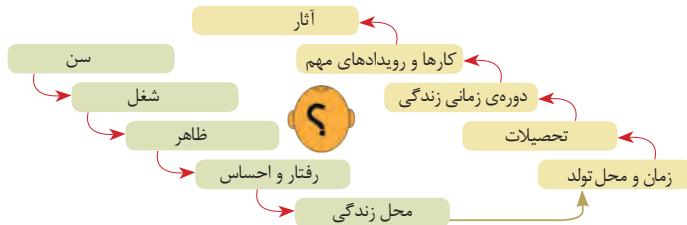
.....

بخش ۲

دانش‌آموزان علاوه بر درک مفهوم و کاربرد پنج ویژگی مربوط به بخش اول در توصیف یک انسان، با درک مفهوم و چگونگی کاربرد ویژگی‌هایی مانند زمان و محل تولد، میزان تحصیلات، دوره‌ی زمانی زندگی، کارها و رویدادهای مهم زندگی و آثار یک فرد، بتوانند شرح حال یا زندگی‌نامه انسانی را بیان کنند، بخوانند و بنویسند.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

سن

شغل و کار

ظاهر

رفتار و احساس

محل زندگی

زمان و محل تولد
۱۲۶۲، ایروان

تحصیلات
مکتب (مدرسه‌های قدیمی)

دوره‌ی زمانی زندگی
۱۲۶۴-۱۳۴۵

کارها و رویدادهای مهم زندگی
تأسیس اولین کودکستان، برپا کردن اولین مدرسه برای بچه‌های ناشنوا، و نخستین مؤلف کتاب کودک در ایران

آثار
الفبای گویای باغچه‌بان، بابا برفی

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. فیلم یا عکسی از جبار باغچه‌بان نشان دهید.
۲. با راهنمایی شما دانش‌آموزان درباره‌ی پنج ویژگی اول (سن، شغل و ...) ایشان صحبت کنند.
۳. همراه با دانش‌آموزان در اینترنت درباره‌ی ایشان جست‌وجو کنید، اطلاعات به دست آمده را با اطلاعات داده شده در کتاب درسی مطابقت دهید.
۴. هر دانش‌آموز درباره‌ی یکی از ویژگی‌هایی که در شرح حال یا زندگی‌نامه ذکر شده با راهنمایی شما صحبت کند.
۵. بعد از اطمینان از درک چگونگی توصیف و بیان ویژگی‌های زندگی آقای باغچه‌بان، از هر کدام از دانش‌آموزان بخواهید برای دیگران درباره‌ی ایشان با کمک اطلاعات قرارگرفته در این صفحه صحبت کنند.

همکار گرامی! پس از خواندن ویژگی‌ها و اطلاعاتی که در نمودار آمده است با دانش‌آموزان خود گفت‌وگو کنید؛ از درک آن‌ها توسط دانش‌آموزان مطمئن شوید (درک خوانداری و شفاهی)؛ کلمه‌ها یا جمله‌هایی را بخوانید تا دانش‌آموزان نشان دهند (درک خوانداری). بازگویی و رونویسی این تمرین به عنوان کار کلاسی و تکلیف منزل توصیه می‌شود.

۲. با صدای بلند بخوانید.

سن ۱۳ سال		زمان و محل تولد قم، ۱۳۴۶
شغل و کار دانش‌آموز و رزمنده		تحصیلات دانش‌آموز
ظاهر قد کوتاه، چشمان قهوه‌ای و موهای سیاه		دوره‌ی زمانی زندگی ۱۳۴۶-۱۳۵۹، زمان جنگ ایران و عراق
رفتار و احساس شجاع		کارها و رویدادهای مهم زندگی دفاع از میهن و شهادت
محل زندگی قم		آثار —

حسین فهمیده

حسین فهمیده نوجوانی ۱۳ ساله، دانش‌آموز و رزمنده بود. او قدکوتاه بود و چشمان قهوه‌ای و موهای فر و سیاه داشت. حسین پسری شجاع بود. او در سال ۱۳۴۶ در قم به دنیا آمد. او در زمان جنگ ایران و عراق برای دفاع از میهن به جنگ رفت و شهید شد.

همکار گرامی! با توجه به مطالبی که در کتاب‌های درسی دانش‌آموزان وجود دارد، اطلاعات داخل نمودار آورده شده‌اند. با یادآوری آن‌ها، دانش‌آموزان را برای تکمیل شرح حال پیامبر (ص) راهنمایی کنید. بازگویی و رونویسی مجدد آن توصیه می‌شود.

۳. درباره‌ی پیامبر اکرم (ص) بگویید و بنویسید.

سن ۶۳ سال		زمان و محل تولد عام‌الفیل یا سالِ فیل، مکه
شغل و کار قبل از بعثت: چوپانی و سرپرستی کاروان تجاری؛ بعد از بعثت: پیامبر		تحصیلات بی‌سواد، (سواد نداشت)
ظاهر —		دوره‌ی زمانی زندگی ۶۳ سال زندگی کرد
رفتار و احساس امین و مهربان		کارها و رویدادهای مهم زندگی نازل شدن قرآن، هدایت انسان‌ها
محل زندگی مکه و مدینه		آثار —

پیامبر ما

پیامبر ما حضرت محمد (ص) در سال و در به دنیا آمد. ایشان قبل از بعثت و بود تا این که در ۴۰ سالگی به برگزیده شد. او امین و بود. پیامبر (ص) سواد..... اما خدا قرآن را برای به او داد (نازل کرد). پیامبر (ص) ۶۳ سال در شهرهای و زندگی کرد.

همکار گرامی! اطلاعات داده شده را همراه با دانش آموزان بخوانید و درباره‌ی ابوعلی سینا در کلاس صحبت کنید. جمله‌ها را ابتدا روی تابلو بنویسید، مرتب و کوتاه کنید، چندین بار بخوانید و بازگو کنید. سپس هر دانش آموز درباره‌ی ابوعلی سینا بگوید و در کتابش بنویسد.

۴. درباره‌ی ابوعلی سینا، دانشمند بزرگ ایرانی بنویسید.

سن ۵۷	زمان و محل تولد سال ۳۷۰ هجری قمری در بخارا
شغل و کار دانشمند و پزشک	تحصیلات دانشمند
ظاهر —	دوره‌ی زمانی زندگی ۵۷ سال زندگی کرده است
رفتار و احساس باهوش، پرتلاش	کارها و رویدادهای مهم زندگی نوشتن کتاب‌های زیاد و درمان بیماران
محل زندگی همدان، ری، بخارا و ...	آثار قانون، شفا و ...

ابوعلی سینا

.....

.....

.....

۵. با کمک معلم خود درباره‌ی امام خمینی (ره) پرس‌وجو کنید و اطلاعات داخل نمودارها را کامل کنید و درباره‌اش بگویید و بنویسید.

امام خمینی (ره)

.....

.....

.....

.....

۶. عکس خود یا یکی از نزدیکان را در کادر وسط بچسبانید و درباره‌اش بنویسید.

<div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">سن</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">شغل و کار</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">ظاهر</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">رفتار و احساس</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">محل زندگی</div>	<div style="border: 1px solid green; width: 200px; height: 200px; margin: 0 auto;"></div>	<div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">زمان و محل تولد</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">تحصیلات</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">دوره‌ی زمانی زندگی</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">کارها و رویدادهای مهم زندگی</div> <div style="border: 1px solid orange; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">آثار</div>
---	---	---

.....

.....

.....

والدین گرامی! با توجه به مطالب این درس به فرزندتان کمک کنید که درباره‌ی خودش، پدر بزرگ و مادر بزرگش یا یکی از نزدیکان اطلاعات جمع‌آوری کند و در کادرها بیاورد. سپس شرح حالی زیبا با جمله‌های درست بنویسد.

۷. همراه با آموزگار خود به کتابخانه مدرسه بروید و کتابی درباره‌ی زندگی فردی که به او علاقه‌مند هستید را به امانت بگیرید، آن را مطالعه کنید و درباره‌اش بگویید و بنویسید.

سن		زمان و محل تولد
شغل و کار		تحصیلات
ظاهر		دوره‌ی زمانی زندگی
رفتار و احساس		کارها و رویدادهای مهم زندگی
محل زندگی		آثار

.....

.....

.....

درس دوم

عناصر داستان (۱):
آغاز داستان

دانش‌آموزان با خواندن هر داستان عناصر آغازین: شخصیت(های) اصلی، زمان، مکان، کار شخصیت اصلی (شزمک سرواژه‌ی این عنصرها است) و ترتیب و توالی آن‌ها را در داستان تشخیص دهند.

دانش‌آموزان عناصر آغازین داستان را بازگو کنند.

دانش‌آموزان عناصر آغازین داستان را بنویسند (رونویسی).

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم از کتاب‌های داستان یا داستان‌های تصویری برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌نماید. در تعامل با دانش‌آموزان داستانی آشنا و مورد علاقه‌ی آن‌ها انتخاب می‌کند و دانش‌آموزان را با نام داستان آشنا می‌کند. سپس خودش یا یکی از دانش‌آموزان آن را برای دیگران تعریف می‌نماید. (از آموخته‌های کلاس چهارم در اجرای مراحل داستان‌گویی استفاده نمایید).

معلم شکل نمادین و کارت نوشتاری عناصر آغازین داستان (شخصیت اصلی، زمان، مکان و کار شخصیت اصلی داستان) را که از قبل آماده کرده است، به دانش‌آموزان نشان می‌دهد و پرسش‌هایی مرتبط با این عناصر می‌پرسد و به این ترتیب با جلب توجه دانش‌آموزان به این عناصر، آن‌ها را برای دادن پاسخ مناسب هدایت می‌کند.

مثلاً درباره‌ی داستان مهمان‌های ناخوانده پرسش و پاسخ‌ها به قرار زیر است:

۱. شخصیت اصلی داستان چه کسی است؟ مادر بزرگ.

۲. زمان داستان چه وقت بود؟ شب بارانی.

۳. مکان داستان کجا بود؟ خانه.

۴. شخصیت اصلی در ابتدای داستان چه کاری می‌کرد؟ مادر بزرگ در خانه‌اش خوابیده بود.

لازم است جایگاه و توالی درست عناصر آغازین داستان (شزمک) برای دانش‌آموزان با تأکید بیانی و رنگ‌های مختلف هنگام نوشتن برجسته شوند. در صورت توانایی دانش‌آموزان استفاده از آموخته‌های قبلی (رشاچک‌لب‌مش) در داستان‌گویی‌ها در جهت گسترش جمله‌های داستان استفاده شود. به این ترتیب دانش‌آموزان متوجه می‌شوند هر داستانی آغازی دارد که از توالی چهار عنصر شخصیت، زمان، مکان و کار تشکیل شده است. استفاده از جملاتی مانند «یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود» برای درک اینکه داستانی تعریف می‌شود لازم است.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

پاکیزگی

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها نگاه کنند.
۲. توجه دانش‌آموزان را به نام داستان جلب کنید و آن را با هم بگویید.
۳. داستان را در تعامل با دانش‌آموزان تعریف کنید.
۴. به این موضوع که هر داستانی را می‌توان با عبارت‌هایی مانند «یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود»، «روزی بود، روزگاری بود» و ... شروع کرد، تأکید نمایید.
۵. توجه دانش‌آموزان را به عناصر آغازین داستان (شخصیت‌ها)، زمان، مکان و کاری که شخصیت‌های اصلی داستان انجام می‌دهد) جلب نمایید و تأکید کنید در آغاز همه‌ی داستان‌ها این قسمت‌ها (عناصر) وجود دارند. سؤالاتی با کلمه‌های پرسش «چه کسی، چه وقت، کجا، چه کار» برای اجرای بهتر فرایند یاددهی و یادگیری صورت گیرد.
۶. توجه آن‌ها را به شکل نمادین عناصر داستان جلب نمایید و بگویید تا درک کنند هر داستانی از قسمت‌هایی تشکیل می‌شود. عناصر (قسمت‌های) آغازین این داستان را با توجه به شکل نمادین، همراه با دانش‌آموزان و با توجه به پرسش و پاسخ مرحله‌ی قبل مشخص نمایید و راجع به آن‌ها گفت‌وگو نمایید.
۷. هر آنچه در جمله بعد از فاعل شخصیت‌های اصلی می‌آید، می‌تواند در پاسخ به اینکه «شخصیت اصلی داستان چه کار می‌کند؟» بیاید.
۸. در صورت توانایی دانش‌آموزان، سرواژه‌ی «شزمک» به آن‌ها معرفی شود.

همکار گرامی! داستان را با دانش‌آموزان خود بخوانید. به شکل نمادین و کادر صورتی کشیده شده دور قسمت آغازین داستان توجه کنید. با کلمه‌های پرسشی «چه کسی، چه وقت، کجا و چه کار» بر عناصر آغازین داستان که برای درک بهتر دانش‌آموزان با رنگ‌های مختلف نشان داده شده‌اند، تأکید کنید و قسمت مربوط را روخوانی کنید. پس از اطمینان از درک خواندن، رونویسی این صفحه به عنوان کار در منزل به دانش‌آموزان داده شود.

۲. با هم بخوانیم.

آتش‌سوزی

شخصیت(های) اصلی داستان: زهرا و فاطمه؛

زمان داستان: دیروز؛

مکان داستان: خیابان، خانه؛

کاری که شخصیت(های) اصلی داستان ابتدا انجام می‌دهد: از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. زهرا و فاطمه دیروز از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند.

یک‌دفعه آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است. برای همین فاطمه سریع به ۱۲۵ تلفن کرد و آتش‌نشان‌ها آمدند.

در پایان آن‌ها آتش را خاموش کردند.

همکار گرامی! برای دریافت بهتر دانش‌آموزان در شناسایی چهار عنصر آغازین داستان از رنگ‌ها کمک گرفته شده است. با پرسش و پاسخ دانش‌آموزان را برای درک و یافتن پاسخ راهنمایی کنید. سعی شده است در اولین تصویر هر داستان همه‌ی عناصر آغازین گنجانده شوند.

۳. به تصویرها نگاه کنید و متن داستان را بخوانید و عناصر آغاز داستان را در جاهای خالی بنویسید.

شستن لباس

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. **زهرا در یک روز پاییزی در اتاقش نقاشی می‌کرد.**

ناگهان رنگ روی لباس زهرا ریخت و لباسش کثیف شد. زهرا لباسش را شست و روی بند پهن کرد. در پایان لباس او تمیز و خشک شد.

کاری که شخصیت اصلی داستان ابتدا انجام می‌دهد.

مکان داستان

زمان داستان

شخصیت(های) اصلی داستان

همکار گرامی! دانش‌آموزان داستان را با توجه به تصویر تعریف کنند و متن داستان را بخوانند. مطمئن شوید سؤال‌ها را درک کرده‌اند. پس از پرسش و پاسخ شفاهی، پاسخ پرسش‌ها با توجه به متن نوشته شوند.

۴. به تصویرها نگاه کنید. متن داستان را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

محسن و درخت سیب

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. **محسن صبح زود به باغ رفت. او می‌خواست سیب**

بچیند برای همین از درخت بالا رفت اما از بالای درخت افتاد و پایش درد گرفت. پدرش با عجله او را به

بیمارستان برد و دکتر پایش را درمان کرد. از آن به بعد محسن تصمیم گرفت دیگر هیچ‌وقت از درخت بالا نرود.

آغاز داستان:

شخصیت اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان ابتدا انجام داد؟

۵. به تصویرها خوب دقت کنید. متن داستان را بخوانید. به پرسش‌ها با توجه به تصویر و متن پاسخ دهید.

پر خوری

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. سنجاب کوچولو یک شب در مهمانی مقدار زیادی گردو و بادام خورد. برای همین سنجاب کوچولو دلش درد گرفت. بلافاصله مادرش او را به بیمارستان برد. پزشک به سنجاب کوچولو دارو داد. در آخر داستان سنجاب کوچولو حالش خوب شد و تصمیم گرفت دیگر پر خوری نکند.

آغاز داستان

شخصیت اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان ابتدا انجام داد؟

۶. متن داستان را بخوانید و عناصر آغازین داستان (شزمک) را تشخیص دهید و به هم وصل کنید.

احمد در مدرسه‌ی جدید

احمد امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود. اما مشکل این است که او هیچ دوستی آنجا ندارد. برای همین احمد فکر کرد وقتی به مدرسه می‌رسد به بچه‌ها لبخند بزند و سلام کند. در آخر با این کار، او توانست با بچه‌ها دوست بشود و با آن‌ها بازی کند.

آغاز داستان

امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود.

شخصیت(های) اصلی داستان

مدرسه‌ی جدید

زمان داستان

احمد

مکان داستان

امسال

کاری که شخصیت اصلی داستان ابتدا انجام می‌دهد

والدین گرامی! هر شب داستان کوتاهی را برای فرزندتان بگویید یا بخوانید؛ با توجه به آموزش‌های این درس درباره‌ی اینکه داستان چگونه شروع می‌شود با کلمه‌های پرسشی «چه کسی»، «چه وقت»، کجا و چه کار» با فرزندتان سؤال و جواب و تعامل داشته باشید و داستان خواندن را تبدیل کنید به فعالیت و برنامه‌ی روزانه و لذت‌بخشی برای خودتان و فرزندتان.

۷. متن داستان را بخوانید و با توجه به عناصر آغازین داستان (شزمک) جاهای خالی را پر کنید.

گم شدن در پارک

سارا و تینا پنجشنبه با مادرشان برای گردش به پارک رفتند و در پارک تاببازی کردند. ناگهان یک سگ به آنها نزدیک شد. آنها فرار کردند ولی گم شدند. بعد مادر سارا و تینا دنبالشان گشت و آنها را پیدا کرد. در پایان همه به خانه رفتند.

آغاز داستان

.....:شخصیت(های) اصلی:

.....: زمان داستان:

.....: مکان داستان:

.....: کار شخصیت(ها):

۸. متن داستان را بخوانید و با توجه به عناصر آغازین داستان (شزمک) جاهای خالی را پر کنید.

نیکی کردن

صادق و پدرش دیروز به بازار رفتند تا کفش نو بخرند. اما وقتی صادق کفش را پوشید، یک پسر فقیر با کفش پاره دید. برای همین از پدرش اجازه گرفت و کفش را به پسر فقیر داد. در پایان، صادق و پدرش با خوشحالی به خانه برگشتند.

آغاز داستان

شخصیت(های) اصلی:

زمان داستان:

مکان داستان:

کار شخصیت(ها):

درس سوم

عناصر داستان (۲):

مسئله‌ی داستان

دانش‌آموزان با خواندن هر داستان بخش مسئله و جایگاه آن را در داستان تشخیص دهند.
دانش‌آموزان مسئله‌ی داستان را بازگو کنند.
دانش‌آموزان مسئله‌ی داستان را بنویسند (رونویسی).

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم از کتاب‌های داستان یا داستان‌های تصویری برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌نماید. در تعامل با دانش‌آموزان داستان آشنا و مورد علاقه‌شان را انتخاب و بر نام داستان تأکید می‌کند. سپس خودش یا یکی از دانش‌آموزان آن را برای دیگران تعریف می‌نماید. معلم شکل نمادین و کارت نوشتاری مسئله‌ی داستان را که از قبل آماده کرده است، به دانش‌آموزان نشان می‌دهد و پرسش‌هایی مرتبط با مسئله‌ی داستان می‌پرسد و به این ترتیب با جلب توجه دانش‌آموزان به مسئله‌ی داستان، آن‌ها را برای دادن پاسخ مناسب هدایت می‌کند. درباره‌ی داستان مهمان ناخوانده پرسش مناسب به این شکل است:

چه مسئله‌ای (مشکلی) در داستان اتفاق افتاد؟ حیوانات مزرعه زیر باران خیس شده بودند و جایی نداشتند.

لازم است جایگاه مسئله در داستان برای دانش‌آموزان با تأکید بیانی و رنگ‌های مختلف هنگام نوشتن برجسته شود. به این ترتیب دانش‌آموزان متوجه می‌شوند که در اکثر داستان‌ها شخصیت(های) اصلی داستان با مسئله‌ای مواجه می‌شوند.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

پاکیزگی

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. مانند درس دوم، نگاه کردن به تصویرها، توجه به نام داستان، تعریف داستان و توجه به این موضوع که در ابتدای هر داستان می‌توانیم عبارتهایی مانند «یکی بود، یکی نبود» را بگوییم، انجام دهید.
۲. پس از مرور آموزش‌های قبلی و اطمینان از درک و بیان عناصر آغازین داستان، این بار توجه دانش‌آموزان را به مسئله، اتفاق یا مشکلی که در داستان برای شخصیت یا شخصیت‌های اصلی داستان اتفاق افتاده است، جلب می‌کنیم.
۳. با نشان دادن شکل نمادین مربوط به عناصر داستان، همراه با پرسش و پاسخ که چه اتفاقی، چه مشکلی یا چه مسئله‌ای در روند داستان اتفاق افتاده است، به درک و دریافت دانش‌آموزان از وجود و به‌کارگیری قسمت مربوط به مسئله‌ی داستان کمک کنید، بدین ترتیب عنصر یا قسمت دیگر یک داستان که همان «مسئله‌ی داستان» است، به دانش‌آموزان معرفی می‌شود.
۴. دانش‌آموزان را راهنمایی کنید دوباره داستان را تعریف کنند و با توجه به عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان پرسش و پاسخ انجام دهند.
۵. هم معنایی مسئله، مشکل و اتفاق را برای دانش‌آموزان بیان کنید و از درک و کاربرد صحیح این کلمه‌ها مطمئن شوید.

همکار گرامی! همراه با دانش‌آموزان داستان را با توجه به تصویرها بخوانید. عناصر آغازی داستان را یادآوری کنید و قسمت «مسئله‌ی» داستان را در متن و کادر مربوط به دانش‌آموزان نشان دهید. از آن‌ها سؤال کنید و از درک و دریافت دانش‌آموزان از قسمت مسئله داستان مطمئن شوید. از دانش‌آموزان بخواهید داستان را (در صورت امکان) با رنگ‌های آموزش داده شده رونویسی کنند. روی کلمه‌های ربط و کلمه‌های مناسب برای شروع جمله‌های هر عنصر (یک‌دفعه، ناگهان، اما و ...) تأکید شود.

۲. با هم بخوانیم.

آتش‌سوزی

آغاز داستان

شخصیت(های) اصلی داستان: زهرا و فاطمه
 زمان داستان: دیروز
 مکان داستان: خیابان، خانه
 کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد:
 از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند.

مسئله‌ی داستان: آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. زهرا و فاطمه دیروز از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند. **ناگهان آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است.** برای همین فاطمه سریع به ۱۲۵ تلفن کرد و آتش‌نشان‌ها آمدند. در آخر آن‌ها آتش را خاموش کردند.

۳. به تصویرها نگاه کنید و متن داستان را بخوانید و عناصر آغازین و مسئله داستان را در جاهای خالی بنویسید.

شستن لباس

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. زهرا در یک روز پاییزی در اتاقش نقاشی می کرد. **ناگهان رنگ روی لباس** زهرا ریخت و لباسش کثیف شد. زهرا لباسش را شست و روی بند پهن کرد. در پایان لباس او تمیز و خشک شد.

شخصیت اصلی داستان :

زمان داستان :

مکان داستان :

کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می دهد:

مسئله داستان

.....

همکار گرامی! دانش‌آموزان داستان را با توجه به تصویر تعریف کنند، متن داستان را بخوانند و از درک دانش‌آموزان از سؤال‌ها مطمئن شوید و پس از پرسش و پاسخ شفاهی، پاسخ پرسش‌ها با توجه به متن نوشته شوند.

۴. به تصویرها نگاه کنید. متن داستان را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

محسن و درخت سیب

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. محسن صبح زود به باغ رفت. او می‌خواست سیب بچیند پس از درخت بالا رفت. **اما از بالای درخت افتاد و پایش درد گرفت.** پدرش با عجله او را به بیمارستان برد و دکتر پایش را درمان کرد. از آن به بعد محسن تصمیم گرفت دیگر هیچ‌وقت از درخت بالا نرود.

شخصیت (های) اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

آغاز داستان مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام داد؟

مسئله داستان چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

همکار گرامی! انجام پرسش و پاسخ در ارتباط دوفرهی دانش‌آموزان به صورت شفاهی و بعد از تعریف یا خواندن متن داستان توصیه می‌شود. بعد از پاسخ به پرسش‌ها و نوشتن آن‌ها، بازگویی داستان از دانش‌آموزان خواسته شود.

۵. به تصویرها خوب دقت کنید. متن داستان را بخوانید. به پرسش‌ها با توجه به تصویر و متن پاسخ دهید.

پر خوری

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. سنجاب کوچولو یک شب در مهمانی مقدار زیادی گردو و بادام خورد. برای همین سنجاب کوچولو دلش درد گرفت. بلافاصله مادرش او را به بیمارستان برد. دکتر به سنجاب کوچولو دارو داد. در آخر داستان سنجاب کوچولو حالش خوب شد و تصمیم گرفت دیگر پر خوری نکند.

شخصیت (های) اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام داد؟

آغاز داستان

مسئله‌ی داستان چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

۶. متن داستان را بخوانید و عناصر داستان را تشخیص دهید و هر کدام را به قسمت مناسب وصل کنید.

احمد در مدرسه‌ی جدید

احمد امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود. اما مشکل این است که او هیچ دوستی آنجا ندارد. برای همین احمد فکر کرد وقتی به مدرسه می‌رسد به بچه‌ها لبخند بزند و سلام کند. در آخر با این کار، او توانست با بچه‌ها دوست بشود و با آنها بازی کند.

امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود.

مدرسه‌ی جدید

احمد

او هیچ دوستی در آنجا ندارد.

امسال

شخصیت(های) اصلی داستان

زمان داستان

مکان داستان

کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد.

مسئله‌ی داستان

والدین گرامی! داستان‌هایی را که روزهای قبل برای فرزندتان خواندید، دوباره برایش بگویید. این دفعه از او بپرسید که چه اتفاقی در داستان افتاده است، یا چه مسئله‌ای برای شخصیت(های) اصلی داستان پیش آمده است. به او فرصت دهید و او را همراهی کنید تا پاسخ مناسب و درست بدهد.

۷. متن داستان را بخوانید و با توجه به عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان جاهای خالی را پر کنید.

گم شدن در پارک

سارا و تینا پنج‌شنبه با مادرشان برای گردش به پارک رفتند و در پارک تاب‌بازی کردند. ناگهان یک سگ به آن‌ها نزدیک شد. آن‌ها فرار کردند اما گم شدند. بعد مادر سارا و تینا دنبالشان گشت و آن‌ها را پیدا کرد. در پایان همه به خانه رفتند.

.....

شخصیت(های) اصلی داستان:

.....

زمان داستان:

.....

مکان داستان:

.....

کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهند:

آغاز داستان

..... مسئله‌ی داستان

۸. متن داستان را بخوانید و با توجه به عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان جاهای خالی را پر کنید.

نیکی کردن

صادق و پدرش دیروز به بازار رفتند تا کفش نو بخرند. اما وقتی صادق کفش را پوشید، یک پسر فقیر با کفش پاره دید. برای همین از پدرش اجازه گرفت و کفش را به پسر فقیر داد. در پایان، صادق و پدرش با خوشحالی به خانه برگشتند.

شخصیت(های) اصلی داستان:

.....

زمان داستان:

.....

مکان داستان:

.....

کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می دهند:

.....

آغاز داستان

مسئله‌ی داستان

.....

موفق باشید

درس چهارم

عناصر داستان (۳):

حل مسئله و آخر داستان

دانش‌آموزان با خواندن هر داستان عناصر مسئله و آخر و ترتیب و توالی آن‌ها را در داستان تشخیص دهند.

دانش‌آموزان عناصر حل مسئله و آخر داستان را بازگو کنند.

دانش‌آموزان عناصر حل مسئله و آخر داستان را بنویسند.

دانش‌آموزان داستان را برای دیگران تعریف کنند. سرواژه‌ی آمحا مخفف واژه‌های آغاز، مسئله، حل مسئله و آخر داستان است.

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم از کتاب‌های داستان یا داستان‌های تصویری برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌کند. در تعامل با دانش‌آموزان داستانی آشنا و مورد علاقه‌ی آن‌ها را انتخاب و بر نام داستان تأکید می‌کند. سپس خودش یا یکی از دانش‌آموزان آن را برای دیگران تعریف می‌نماید. معلم شکل نمادین و کارت نوشتاری عناصر حل مسئله و آخر داستان را که از قبل آماده کرده است، به دانش‌آموزان نشان می‌دهد و پرسش‌هایی مرتبط با این عناصر می‌پرسد و به این ترتیب با جلب توجه دانش‌آموزان به این عناصر، آن‌ها را برای دادن پاسخ مناسب هدایت می‌کند، درباره‌ی داستان مهمان‌های ناخوانده پرسش‌های مناسب این‌ها است:

حل مسئله در داستان چگونه بود؟ حیوانات در خانه‌ی مادر بزرگ را زدند و به داخل خانه رفتند. خودشان را خشک کردند، غذا خوردند و خوابیدند.

آخر داستان چه شد؟ آن‌ها تصمیم گرفتند از آن به بعد با مادر بزرگ زندگی کنند.

لازم است جایگاه درست عناصر حل مسئله و آخر داستان برای دانش‌آموزان با تأکید بیانی و رنگ‌های مختلف هنگام نوشتن برجسته شوند. به این ترتیب دانش‌آموزان متوجه می‌شوند که در هر داستان، مسئله (مشکل) را شخصیت‌ها حل می‌کنند و داستان به پایان می‌رسد.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

پاکیزگی

همکار و والدین گرامی، برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. همانند درس دوم با نگاه کردن به تصویرها، توجه به نام داستان، تعریف داستان و تأکید روی این موضوع که در ابتدای هر داستان می‌توانیم عبارت‌هایی مانند «یکی بود، یکی نبود و ...» را هنگام تعریف داستان بگوییم، انجام دهید.
۲. پس از مرور آموزش‌های قبلی و اطمینان از درک و بیان عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان، این بار توجه دانش‌آموزان را به چگونگی حل مسئله و اینکه داستان چگونه پایان یافته است، جلب می‌کنیم و بدین ترتیب به شناسایی عناصر یا قسمت‌های دیگر یک داستان که همان «حل مسئله‌ی داستان» و «آخر داستان» است، هدایت می‌شوند.
۳. با نشان دادن شکل نمادین مربوط به عناصر داستان، همراه با پرسش و پاسخ که حل مسئله در داستان چگونه است؟ حل مسئله چه بود؟ آخر داستان چه شد؟ به درک و دریافت دانش‌آموزان از وجود و به‌کارگیری قسمت مربوط به «حل مسئله‌ی داستان» و «آخر داستان» کمک کنید، بدین ترتیب عناصر یا قسمت‌های دیگر داستان که همان «حل مسئله‌ی داستان» و «آخر داستان» است به دانش‌آموزان معرفی می‌شود.
۴. دانش‌آموزان را راهنمایی کنید دوباره داستان را تعریف کنند و با توجه به عناصر آغازی، مسئله، حل مسئله و آخر داستان پرسش و پاسخ انجام دهند.
۵. هم‌معنایی کلمه‌ها و ترکیب‌های حل مسئله، حل مشکل، راه‌حل مسئله یا مشکل، آخر، پایان یا تمام شدن داستان را به دانش‌آموزان یادآور شوید.
۶. توجه دانش‌آموزان را به سر واژه‌ی «آحا» جلب کنید و با چگونگی استفاده از آن برای یادآوری عناصر داستانی آشنایشان کنید.

همکار گرامی! همانند دو درس گذشته، دانش‌آموزان به تصویرها با دقت نگاه کنند. همه‌ی عناصر داستان از جمله «حل مسئله و آخر داستان» را در متن داستان و کادرهای نوشتاری شناسایی کنند. با پرسش و پاسخ درباره‌ی چگونگی حل مسئله و اینکه چه راه‌حلی برای حل مشکل در داستان پیدا شده و آخر داستان چه می‌شود، به درک و دریافت دانش‌آموزان کمک کنید. رونویسی داستان (در صورت امکان چندرنگ‌نویسی مطابق نوشتار کتاب) در منزل توصیه می‌شود و بر توالی و ویژگی‌های انسجامی داستان تأکید گردد.

۲. با هم بخوانیم.

آتش‌سوزی

آغاز داستان

شخصیت(های) اصلی داستان: زهرا و فاطمه
 زمان داستان: دیروز
 مکان داستان: خیابان، خانه
 کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد:
 از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند.

مسئله‌ی داستان: آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است.

حل مسئله‌ی داستان: برای همین فاطمه به ۱۲۵ تلفن کرد و آتش‌نشان‌ها آمدند.

آخر داستان: در آخر آتش را خاموش کردند.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. زهرا و فاطمه دیروز از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند. یک‌دفعه آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است. برای همین فاطمه سریع به ۱۲۵ تلفن کرد و آتش‌نشان‌ها آمدند. در آخر آن‌ها آتش را خاموش کردند.

۳. به تصویرها نگاه کنید و متن داستان را بخوانید و عناصر داستان را در جاهای خالی بنویسید.

شستن لباس

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. زهرا در یک روز پاییزی در اتاقش نقاشی می کرد. ناگهان رنگ روی لباس زهرا ریخت و لباسش کثیف شد. **زهرا لباسش را شست و روی بند پهن کرد. در پایان لباس او تمیز و خشک شد.**

..... شخصیت اصلی داستان :

..... زمان داستان :

..... مکان داستان :

..... کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می دهد:

آغاز داستان

..... مسئله داستان:

..... حل مسئله داستان:

..... آخر داستان:

همکار گرامی! از دانش آموزان بخواهید ابتدا به صورت شفاهی و با استفاده از مهارت خوانداری به پرسش و پاسخ با یکدیگر بپردازند، سپس پاسخ پرسش‌ها را بنویسند و داستان را برای یکدیگر بازگو کنند.

۴. به تصویرها نگاه کنید. متن داستان را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

محسن و درخت سیب

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. محسن صبح زود به باغ رفت. او می خواست سیب بچیند برای همین از درخت بالا رفت. اما از بالای درخت افتاد و پایش درد گرفت. پدرش با عجله او را به بیمارستان برد و دکتر پایش را درمان کرد. از آن به بعد محسن تصمیم گرفت دیگر هیچ وقت از درخت بالا نرود.

..... شخصیت(های) اصلی داستان چه کسی است؟

..... زمان داستان چه وقت است؟

..... مکان داستان کجا است؟

..... چه کاری شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام داد؟

آغاز داستان

..... مسئله‌ی داستان: چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

..... حل مسئله‌ی داستان: حل مسئله در داستان چگونه بود؟

..... آخر داستان: آخر داستان چه شد؟

۵. به تصویرها خوب دقت کنید. متن داستان را بخوانید. به پرسش‌ها با توجه به تصویر و متن پاسخ دهید.

پر خوری

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. سنجاب کوچولو یک شب در مهمانی مقدار زیادی گردو و بادام خورد. برای همین سنجاب کوچولو دلش درد گرفت. بلافاصله مادرش او را به بیمارستان برد. دکتر به سنجاب کوچولو دارو داد. در پایان داستان سنجاب کوچولو حالش خوب شد و تصمیم گرفت دیگر پر خوری نکند.

شخصیت(های) اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام داد؟

آغاز داستان

مسئله‌ی داستان: چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

حل مسئله‌ی داستان: حل مسئله در داستان چگونه بود؟

آخر داستان: آخر داستان چه شد؟

۶. متن داستان را بخوانید و با توجه به داستان مورد نظر، عناصر داستان را بنویسید.

گم شدن در پارک

سارا و تینا پنجشنبه با مادرشان برای گردش به پارک رفتند و در پارک تاب بازی کردند. ناگهان یک سگ به آن‌ها نزدیک شد. آن‌ها فرار کردند ولی گم شدند. بعد مادر سارا و تینا دنبالشان گشت و آن‌ها را پیدا کرد. در آخر همه به خانه رفتند.

.....	شخصیت(های) اصلی داستان :
.....	زمان داستان:
.....	مکان داستان:
.....	کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد:

آغاز داستان

..... مسئله‌ی داستان:

..... حل مسئله‌ی داستان:

..... آخر داستان:

۷. داستان را بخوانید و عناصر داستان را تشخیص دهید و به عبارت مناسب وصل کنید.

احمد در مدرسه‌ی جدید

احمد امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود. اما مشکل این است که او هیچ دوستی در آنجا ندارد. برای همین احمد فکر کرد وقتی به مدرسه می‌رسد به بچه‌ها لبخند بزند و سلام کند. در آخر با این کار، او توانست با بچه‌ها دوست بشود و با آن‌ها بازی کند.

وقتی به مدرسه می‌رسد به بچه‌ها لبخند بزند و سلام کند.

آغاز داستان

احمد امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود.

مسئله‌ی داستان

او می‌تواند با بچه‌ها دوست شود و با آن‌ها بازی کند.

حل مسئله

او هیچ دوستی در آنجا ندارد.

آخر داستان

والدین گرامی! داستانی را برای فرزندتان بخوانید. در زمان تعریف با گفت‌وگوی دونفره درباره‌ی اینکه چه کسی، چه زمانی، کجا، چه کاری در ابتدای داستان انجام می‌دهد، چه مسئله‌ای رخ می‌دهد، شخصیت داستان آن را چگونه حل می‌کند و چه اتفاقی در آخر داستان می‌افتد، او را از قسمت‌های مختلف یک داستان آگاه کنید. این فرصت را به او بدهید تا او نیز با توجه به تصاویر داستان از شما سؤال کند و آن را بازگو نماید.

۸. متن داستان را بخوانید و عناصر داستان (آمجا) را مشخص کنید.

خرس کوچولو

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. خرس کوچولو در یک روز گرم تابستان در جنگل کندوی عسلی دید. خرس کوچولو می خواست عسل بخورد. برای همین دستش را داخل کندو کرد. یک دفعه همه‌ی زنبورها به او حمله کردند و نیشش زدند. خرس کوچولو به طرف رودخانه فرار کرد و داخل آب پرید. آخر داستان زنبورها رفتند و خرس کوچولو از آب بیرون آمد.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

آغاز داستان

.....

.....

.....

مسئله‌ی داستان:

.....

.....

.....

حل مسئله‌ی داستان:

.....

.....

.....

آخر داستان:

درس پنجم

عناصر داستان (۴):
توالی عناصر داستان

دانش‌آموزان ترتیب و توالی درست عناصر داستان (آمحا) را تشخیص دهند. دانش‌آموزان با خواندن جمله‌های مربوط به هر یک از عناصر داستان (آمحا) آن‌ها را با ترتیب و توالی درست کنار هم قرار دهند (رونویسی داستان). دانش‌آموزان ابزار انسجامی داستان مانند کلمه‌های ربط (اما و ...)، استفاده از ضمیر به جای تکرار اسم، آغازگرهای مناسب جمله‌ها مانند «برای همین، در پایان و ...» را بشناسند و بتوانند استفاده کنند. دانش‌آموزان داستان را برای دیگران بازگو کنند.

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم کتاب‌های داستان یا داستان‌های تصویری را تهیه می‌کند. سپس شکل نمادین مربوط به عناصر داستان را روی تابلو می‌کشد. دانش‌آموزان را با نام داستان آشنا می‌کند. معلم جمله‌های داستان را بی‌نظم و بدون توالی خاص بیان می‌کند و روی تابلو می‌نویسد و با یادآوری درس‌های پیشین دانش‌آموزان را هدایت می‌کند که همه‌ی عناصر داستان (آمحا) را مشخص نمایند. ابتدا معلم و سپس دانش‌آموزان با مشخص کردن توالی و ترتیب درست عناصر داستان، جمله‌های داستان را کنار هم قرار دهند. در پایان از هر دانش‌آموز خواسته شود داستان را بازگو کرده یا دوباره بخواند. لازم است در صورت توانایی دانش‌آموزان به‌کارگیری ابزار انسجامی برای زیباتر و مفهوم‌دارتر شدن داستان مورد توجه قرار بگیرد.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

پسر مهربان

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود.

○ ناگهان در راه خانه پرنده‌ای زخمی دید.

○ رامین دانش آموز کلاس ششم است. او خیلی مهربان و شجاع است. رامین یک روز عصر بعد از بازی با دوستانش به خانه برمی گشت که ...

○ پرنده بعد از چند روز، خوب شد، پرواز کرد و رفت.

○ برای همین رامین پرنده را برداشت، به خانه بُرد و با کمک مادرش، زخم پرنده را بست.

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. از دانش‌آموزان بخواهید تصویرها را نگاه کنند و داستان را تعریف نمایند.
۲. با یادآوری آموخته‌هایشان در سال چهارم، از آن‌ها بخواهید جمله‌ها را ابتدا بخوانند و با توجه به ترتیب و توالی داستان شماره‌ای برای آن‌ها بگویند تا توالی مناسب جمله‌ها مشخص شود.
۳. از دانش‌آموزان بخواهید با توجه به آموخته‌های درس‌های قبل تشخیص دهند که هر جمله مربوط به کدام عنصر یا قسمت داستان است و هر جمله را در شکل نمادین با بخش مربوطه (آغاز، مسئله و ...) تطابق دهند.
۴. بهتر است کارت نوشتاری جمله‌ها تهیه شود که برای قراردادن در توالی مناسب، سپس قرارگیری در شکل نمادین عناصر داستان، کار راحت‌تر انجام شود.

همکار گرامی! بعد از اینکه دانش‌آموزان تصویرها را دیدند و جمله‌ها را خواندند، برای مشخص نمودن توالی مناسب جمله‌های داستان و مشخص نمودن اینکه هر جمله نمایان‌کننده کدام یک از عناصر داستانی است بر توالی این عناصر تأکید کنید. بدین ترتیب دانش‌آموزان درمی‌یابند که هر داستان توالی دارد و عناصر آغاز، مسئله، حل مسئله و آخر داستان آن را شکل می‌دهد. نوشتن داستان به صورت رونویسی در منزل توصیه می‌شود. اگر داستان در قالب کادری باشد که جمله‌های مربوط به عناصر داستان به تفکیک داخل آن قرار گیرد، به فهم و درک دانش‌آموزان کمک می‌کند.

۲. با هم بخوانیم.

گرگ و بزها

سه تا بز چاق و سفید با موهای بلند با هم دوست بودند.

- ۱ بزها در یک روز بهاری، چمنزاری را در آن طرف رودخانه می‌بینند و می‌خواهند از روی پل عبور کنند تا به آنجا بروند.
- ۲ ناگهان آقا گرگه جلوی آن‌ها را می‌گیرد.
- ۳ اما بزها به گرگ شاخ می‌زنند و گرگ را در رودخانه پرتاب می‌کنند.
- ۴ سرانجام بزها به آن طرف پل می‌رسند و علف می‌خورند.

همکار گرامی! شناسایی توالی مناسب عناصر داستان هدف از انجام این تمرین است. سعی کنید دانش آموزان، بسته به توانایی، جمله‌های هر عنصر داستانی را کنار هم بنویسند و واژه‌ها و حروف ربط مناسب انتخاب کنند تا انسجام داستان حفظ شود. با یادآوری آموخته‌های سال چهارم، بخواهید نامی برای داستان انتخاب کرده، بگویند و بنویسند.

۳. جمله‌های داستان را با توجه به ترتیب عناصر داستان شماره‌گذاری کنید. داستان را در قسمت پایین بنویسید و نامی مناسب برای آن انتخاب کنید.

- وقتی نازنین به خانه برگشت، پشیمان شد و از مادرش عذرخواهی کرد.
- او به مغازه رفت. اما با همه‌ی پولش شکلات خرید و دیگر پولی برای خرید تخم‌مرغ نداشت.
- نازنین ۷ سال دارد و با پدر و مادرش در روستا زندگی می‌کند. مادر نازنین دیروز از او خواست به مغازه برود و تخم‌مرغ بخرد.
- در آخر مادر او را بخشید و به نازنین پول داد تا دوباره به مغازه برود و تخم‌مرغ بخرد.

نام داستان:

.....

.....

.....

۴. جمله‌های داستان را به ترتیب و با توجه به عناصر داستان شماره‌گذاری نمایید و داستان را در قسمت پایین همراه با نامی زیبا برای آن بنویسید.

- موش کوچولو خیلی گرسنه بود.
- موش کوچک، لاغر و قهوه‌ای رنگی در یک مزرعه زندگی می‌کرد. موش کوچولو یک شب از لانه‌اش به کاسه‌ی شیر گربه‌ها نگاه می‌کرد.
- موش کوچولو سیر شد و گربه‌ها گرسنه ماندند.
- برای همین موش کوچولو آهسته آهسته رفت، همه‌ی شیر را خورد و فرار کرد.

نام داستان:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

والدین گرامی؛ داستانی را برای فرزندتان در نظر بگیرید. جمله‌های داستان را بی‌نظم و بدون توالی خاص روی برگه بنویسید. از فرزندتان بخواهید جمله‌ها را بخواند و در گفت‌وگوی دونفره با مشخص نمودن اینکه هر جمله نمایان‌کننده کدامیک از عناصر داستانی است بر توالی عناصر داستان، تأکید کنید و جمله‌های داستان را کنار هم قرار دهید. سپس به او این فرصت را بدهید تا داستان را تعریف کند.

درس هشتم

عناصر داستان (۵):

رونویسی و بازنویسی آغاز داستان

دانش‌آموزان عناصر آغازین داستان را تشخیص دهند.
دانش‌آموزان با تشخیص ترتیب و توالی درست عناصر آغازین هر داستان، آن را کامل کنند.
دانش‌آموزان نامی برای داستان بگویند و بنویسند.
دانش‌آموزان داستان کامل شده را دوباره بخوانند.
دانش‌آموزان داستان منسجم و زیبایی برای دیگران تعریف کنند.

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم با همراهی دانش‌آموزان از کتابخانه‌ی کلاس، کتاب داستان یا داستانی تصویری را که مورد علاقه‌شان است، انتخاب و توجه آن‌ها را به نام داستان جلب می‌کند. تصویرها یا کلمه‌هایی که مربوط به عناصر مختلف بخش آغازین داستان هستند، یعنی شخصیت، زمان، مکان و کار شخصیت اصلی (شزمک) در معرض دید دانش‌آموزان قرار داده می‌شود.

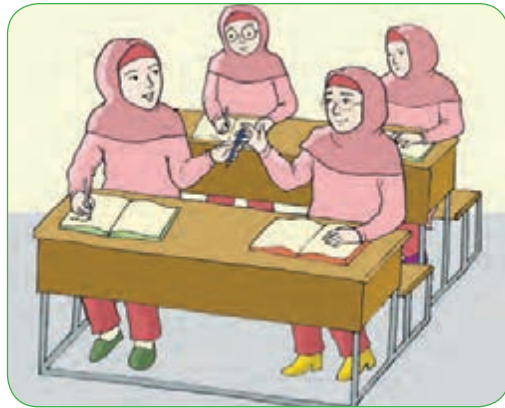
معلم چندبار داستان را برای دانش‌آموزان بیان (گفتاری یا نوشتاری) می‌کند. هر بار یکی از عناصر آغازین داستان بیان نمی‌شود تا دانش‌آموزان ضمن تشخیص اینکه کدام یک از عناصر آغازین بیان نشده با راهنمایی معلم آن کلمه یا جمله را انتخاب و داستان را تکمیل کنند.

بهتر است هر بار فقط یکی از عناصر آغازین مثلاً شخصیت گفته یا نوشته شود. هر بار بعد از تکمیل داستان با یکی از عناصر آغازین (شزمک)، دانش‌آموزان داستان را بازتعریف و بازنویسی کنند.

در صورت توانایی دانش‌آموزان، هر یک از عناصر آغازین می‌تواند با توصیفات (رشاچقک‌لب‌مش) دقیق‌تر و زیباتر بیان شوند.

بایسته است در صورت توانایی دانش‌آموزان، به کارگیری ابزار انسجامی برای زیباتر و مفهوم‌دارتر شدن داستان مورد توجه قرار گیرد.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. از دانش‌آموزان بخواهید به تصویرها نگاه کنند.
۲. با توجه به عناصر آغازین داستان (شزمک) با دانش‌آموزان پرسش و پاسخ داشته باشید و از کلمه‌های پرسشی (چه کسی، چه وقت، کجا و چه کار) استفاده کنید.
۳. جمله‌های ابتدایی داستان را ناقص بگویید و هربار یکی از عناصر شخصیت، زمان، مکان و کار شخصیت اصلی داستان را ناگفته باقی بگذارید تا دانش‌آموزان با توجه به تصویرهای داستان و پرسش و پاسخ قبلی آن را کامل کنند.
۴. با کمک و راهنمایی شما دانش‌آموزان نامی برای داستان انتخاب کنند و بگویند.
۵. سپس از دانش‌آموزان بخواهید بار دیگر داستان را بازگو کنند.

متن داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. زهرا در یک روز پاییزی در کلاس نشسته بود و معلم می‌خواست دیکته بگوید. همه‌ی بچه‌ها مداد و دفتر خود را روی میز گذاشتند. اما زهرا مدادش را پیدا نمی‌کرد و ناراحت بود. مریم به زهرا یک مداد قرض داد. زهرا خوشحال شد و دیکته‌اش را نوشت. در آخر زهرا مداد مریم را پس داد.

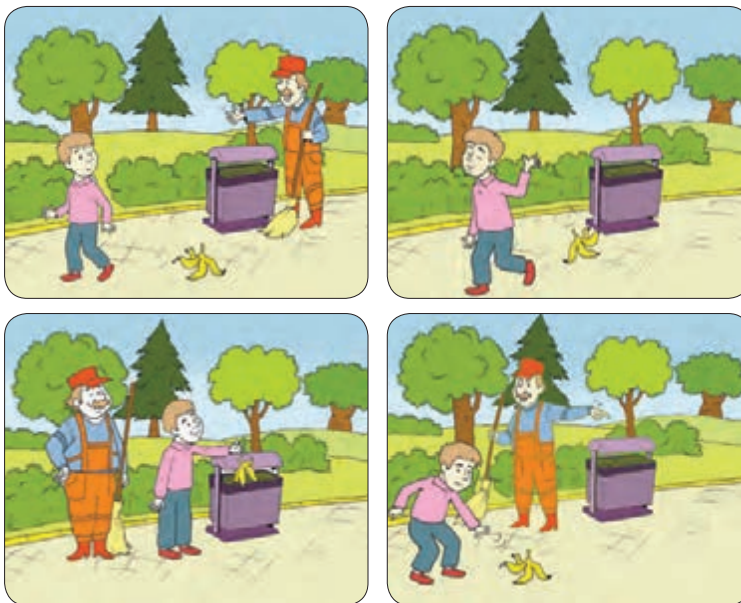
همکار گرامی! دانش‌آموزان تصویرهای داستان را ببینند و جمله‌ها و عناصر آغازین داستان را بخوانند. با پرسش و پاسخ، آن‌ها علاوه بر شناسایی عناصر آغازین داستان، به تشخیص توالی قرارگیری این عناصر در جمله‌ی ابتدایی داستان و چگونگی شروع داستان می‌رسند.

رونویسی این داستان (ترجیحاً به صورت رنگی) برای تکلیف منزل می‌تواند در نظر گرفته شود. توجه دانش‌آموزان را به چگونگی انسجام جمله‌های داستان از طریق به‌کارگیری کلمه‌های ربط، استفاده از ضمیر به جای اسم و به‌کاربردن کلمه‌های آغازگر هر کدام از جمله‌ها (در همان موقع، در نتیجه و...) جلب نمایید.

۲. با هم بخوانیم.

پاکیزگی

آغاز

شخصیت(ها): سعید

زمان: بعدازظهر

مکان: پارک

کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد:

به پارک رفت و موز خورد.

سعید بعدازظهر به پارک رفت و موز خورد.

ولی او کار اشتباهی کرد و پوست موز را روی زمین انداخت.

در همان موقع رفتگر پارک سعید را صدا زد و با او صحبت کرد.

در نتیجه سعید از کارش خجالت کشید و پوست موز را در سطل انداخت.

۳. پرسش و پاسخ‌ها را بخوانید و جاهای خالی متن داستان را با توجه به پاسخ‌ها کامل کنید.

یک روز برفی

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. و در
 در اما هوا خیلی سرد بود. برای همین آن‌ها تصمیم
 گرفتند که لباس گرم بپوشند تا بیمار نشوند. در آخر آن‌ها یک آدم برفی زیبا درست کردند.

آغاز

شخصیت‌های اصلی داستان چه کسانی هستند؟ مریم و امین

زمان داستان چه وقت بود؟ یک روز برفی

مکان داستان در کجاست؟ حیاط خانه

چه کاری شخصیت‌های اصلی داستان در ابتدا می‌خواستند انجام دهند؟ می‌خواستند آدم برفی درست کنند.

۴. جاهای خالی متن داستان را با استفاده از عناصر داده شده‌ی داستان، کامل نمایید و نامی دیگر برای داستان انتخاب کنید و بنویسید.

آتش‌سوزی

نام دیگر داستان:

یکی بود، یکی نبود، و از ناگهان آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است. برای همین فاطمه سریع به ۱۲۵ تلفن کرد و آتش‌نشان‌ها آمدند. در آخر آن‌ها آتش را خاموش کردند.

۵. پاسخ مناسب پرسش‌ها را انتخاب کنید و داستان را کامل کنید و نامی برای آن بنویسید.

نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. چون
 همسایه‌ها می‌خواستند در پارک محله مسابقه‌ی دو برگزار کنند و او دلش می‌خواست در این مسابقه برنده شود.
 اما بقیه‌ی دوندگان قوی بودند و خیلی سریع می‌دویدند. برای همین پارسا با مربی‌اش خیلی تمرین کرد و سرانجام
 او در مسابقه‌ی دو شرکت کرد و برنده شد.

شخصیت اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت بود؟

مکان داستان کجاست؟

شخصیت اصلی داستان در ابتدا چه کاری انجام می‌داد؟

- در پارک
- هر روز بعد از مدرسه
- پارسا
- می‌دوید

والدین گرامی! هر شب داستان کوتاهی برای فرزندتان بگویید، با پرسش و پاسخ و گفت‌وگو به خلق داستانی با شخصیت، زمان و مکان و کاری که شخصیت اصلی در ابتدای داستان انجام می‌دهد پردازید، بدین ترتیب توانایی‌های تفکر کودکان را می‌پرورانید. با هم، نامی برای داستانانتان انتخاب کنید.

همکار گرامی! توصیه می‌شود دانش‌آموزان همه‌ی داستان‌های درس را در منزل بازگویی و بازنویسی کنند.

۶. عناصر داستان را در جاهای خالی بنویسید و داستان را کامل کنید و نامی برای آن بنویسید.

.....

روزی و روزگاری در روی روباه گرسنه بود و می‌خواست یک اردک شکار کند. یک‌دفعه روباه به اردک حمله کرد و دنبالش دوید اما اردک توانست فرار کند و در نتیجه روباه گرسنه ماند.

زبان آموزی، جمله‌سازی و نگارش پایه‌ی ششم

- یک صبح قشنگ
- برکه
- شنا می‌کرد
- اردک زرنگ

کار	مکان	زمان	شخصیت
--------------	---------------	---------------	----------------

درس، منضم

عناصر داستان (۶):

رونویسی و بازنویسی مسئله،

حل مسئله و آخر داستان

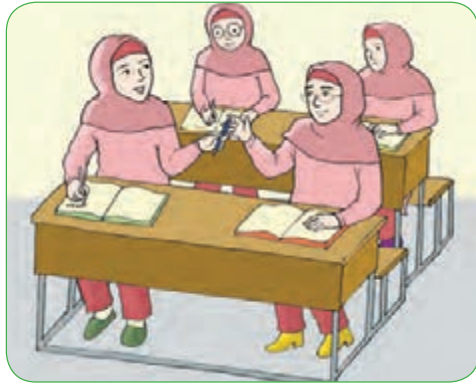
دانش‌آموزان عناصر مسئله، حل مسئله و آخر داستان را تشخیص دهند.
دانش‌آموزان با تشخیص ترتیب و توالی درست عناصر مسئله، حل مسئله و آخر هر داستان، آن را کامل کنند.
دانش‌آموزان داستان کامل شده را دوباره بخوانند.
دانش‌آموزان نامی برای داستان بگویند و بنویسند.
دانش‌آموزان داستان منسجم و زیبایی برای دیگران تعریف کنند.

با هم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم با همراهی دانش‌آموزان از کتابخانه‌ی کلاس، کتاب داستان یا داستان تصویری مورد علاقه‌ی آن‌ها را انتخاب و توجه آن‌ها را به نام داستان جلب می‌کند. تصویرها یا کلمه‌های مربوط به عناصر مختلف مسئله، حل مسئله و آخر داستان (محا) به دانش‌آموزان نشان داده می‌شود. معلم داستان را برای دانش‌آموزان بیان (گفتاری یا نوشتاری) می‌کند. هر بار یکی از عناصر مسئله، حل مسئله و آخر داستان بیان نمی‌شود تا دانش‌آموزان ضمن تشخیص اینکه کدام یک از عناصر (محا) بیان نشده با راهنمایی معلم آن جمله را انتخاب و داستان را تکمیل کنند.
بہتر است هر بار فقط یکی از عناصر (محا) مثلاً حل مسئله گفته یا نوشته شود. هر بار دانش‌آموزان پس از تکمیل داستان با یکی از عناصر (محا)، آن را بازتعریف و بازنویسی کنند.
در صورت توانایی دانش‌آموزان، هر یک از عناصر (محا) می‌تواند با توصیفاتی (رشاچقک‌لب‌مش) دقیق‌تر و زیباتر بیان شوند. لازم است در صورت توانایی دانش‌آموزان به کارگیری ابزار انسجامی برای زیباتر و مفهومی‌دارتر شدن داستان مورد توجه قرار گیرد.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. از دانش‌آموزان بخواهید با توجه به تصویرها و پس از پرسش و پاسخی که با شما برای بیان کامل داستان دارند، داستان را تعریف کنند.
۲. داستان را بگویید و هر بار جمله‌ای را که مربوط به یکی از عناصر مسئله، حل مسئله و نتیجه‌ی داستان است ناقص بگویید تا دانش‌آموزان کامل کنند.
۳. با پرسش‌های «چه مسئله‌ای/مشکلی؟»، «چه راه حلی؟» یا «چگونگی حل مسئله»، و «چه اتفاقی در پایان داستان افتاد؟»، دانش‌آموزان را برای تکمیل صحیح هر یک از قسمت‌های ناقص گفته شده، راهنمایی کنید.
۴. بر استفاده از حروف ربط، آغازگرهای مناسب برای هر جمله، استفاده از ضمیر به جای تکرار مکرر اسم تأکید کنید تا دانش‌آموزان بتوانند داستان منسجم‌تری را بازگو نمایند.
۵. با هدایت و راهنمایی شما نامی برای داستان بگویند.

متن داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. زهرا در یک روز پاییزی در کلاس نشسته بود و معلم می‌خواست دیکته بگوید. همه‌ی بچه‌ها مداد و دفتر خود را روی میز گذاشتند. اما زهرا مدادش را پیدا نمی‌کرد و ناراحت بود. مریم به زهرا یک مداد قرض داد. زهرا خوشحال شد و دیکته‌اش را نوشت. در آخر زهرا مداد مریم را پس داد.

همکار گرامی! دانش‌آموزان بعد از دیدن تصویرها و خواندن آغاز داستان، جمله‌ها و عناصر مسئله، حل مسئله و آخر داستان را هم بخوانند. پرسش و پاسخ آن‌ها را به سوی جاگذاری و چگونگی توالی این قسمت‌ها در داستان هدایت کنید. توجه‌شان را به نوشتن داستانی منسجم و زیبا با استفاده از ابزار انسجامی جلب نمایید. بازگویی در رونویسی داستان (با توجه به رنگ‌های عناصر داستان) به منزله‌ی تکلیف کلاس یا منزل انجام گیرد.

۲. با هم بخوانیم.

پاکیزگی

سعید بعد از ظهر به پارک رفت و موز خورد.

ولی او کار اشتباهی کرد و پوست موز را روی زمین انداخت.

در همان موقع رفتگر پارک، سعید را صدا زد و با او صحبت کرد.

در نتیجه سعید از کارش خجالت کشید و پوست موز را در سطل انداخت.

مسئله او کار اشتباهی کرد و پوست موز را روی زمین انداخت.

حل مسئله رفتگر سعید را صدا زد و با او صحبت کرد.

آخر سعید از کارش خجالت کشید و پوست موز را در سطل انداخت.

۳. پرسش و پاسخ‌ها را بخوانید و جاهای خالی متن داستان را با توجه به پاسخ‌ها کامل کنید.

یک روز برفی

یکی بود، یکی نبود. مریم و امین در یک روز برفی در حیاط خانه می‌خواستند آدم برفی درست کنند. اما
برای همین آن‌ها تصمیم گرفتند که
در آخر آن‌ها.....

چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟ هوا خیلی سرد بود.

حل مسئله در داستان چگونه بود؟ لباس گرم بپوشند تا بیمار نشوند.

آخر داستان چه شد؟ یک آدم برفی زیبا درست کردند.

۴. جاهای خالی متن داستان را با توجه به پاسخ پرسش‌ها کامل کنید.

آتش‌سوزی

چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟
ناگهان آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است.

حل مسئله در داستان چگونه بود؟
برای همین فاطمه سریع به ۱۲۵ تلفن زد و آتش‌نشان‌ها آمدند.

آخر داستان چه شد؟
در آخر آن‌ها آتش را خاموش کردند.

آغاز

یکی بود یکی نبود، فاطمه و زهرا ظهر از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند. ناگهان
و برای همین
در آخر

۵. پاسخ مناسب پرسش‌ها را انتخاب کنید و داستان را کامل نمایید. نامی برای داستان انتخاب کنید و بنویسید.

نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر خدا هیچ‌کس نبود. پارسا هر روز بعد از مدرسه در پارک می‌دوید. چون همسایه‌ها می‌خواستند در پارک محله مسابقه‌ی دو برگزار کنند. او دلش می‌خواست در این مسابقه برنده شود اما

سرانجام

چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

حل مسئله در داستان چگونه بود؟

آخر داستان چه شد؟

پارسا با مربی‌اش خیلی تمرین کرد.

بقیه دوندها قوی بودند و خیلی سریع می‌دویدند.

پارسا در مسابقه‌ی دو شرکت کرد و برنده شد.

۶. عناصر داستان (آمحا) را بخوانید و در جای مناسب رونویسی کنید سپس نامی برای داستان انتخاب کنید و بنویسید.

.....

روزی و روزگاری، اردک زرنگ در یک صبح قشنگ توی برکه شنا می کرد. روباه گرسنه بود و می خواست یک اردک شکار کند. یک دفعه.....
 اما.....

روباه گرسنه ماند.

مسئله.....

اردک توانست فرار کند.

حل مسئله.....

روباه به اردک حمله کرد و دنبالش دوید.

آخر.....

والدین گرامی! داستانی را با توجه به آموزش‌های کتاب انتخاب کنید که شامل شخصیت، زمان، مکان و انجام کاری توسط شخصیت اصلی باشد. آن را به فرزندتان بگویید؛ سپس با پرسش‌های مناسب او را به سمت فکر کردن و بیان داستانی که مسئله، کشف راه‌حل توسط شخصیت اصلی و پایان دارد، هدایت کنید. بدین ترتیب توانایی خلق در فرزندتان پرورش می‌یابد.

درس هشتم

داستان نویسی (۱)

دانش‌آموزان با خواندن داستان و با توجه به عناصر داده شده در متن، داستان را کامل بیان کنند و بنویسند.

دانش‌آموزان از ابزارهای انسجام (کلمه‌های ربط و ...) در جمله‌های داستان به صورت مناسب استفاده کنند.

دانش‌آموزان نامی برای داستان انتخاب کرده و بنویسند.

دانش‌آموزان داستان را دوباره بخوانند و برای دیگران تعریف کنند.

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم در ابتدا از داستان‌های بسیار آشنا یا ماجراهای روزمره استفاده می‌کند و از یک دانش‌آموز می‌خواهد داستانی را برای دوستانش تعریف کند و بنویسد. اما قسمت پایانی را بازگو نکند و ننویسد. هم‌زمان روی تابلو نماد کوه‌مانند عناصر داستان کشیده شده است. دانش‌آموزان با هدایت معلم درباره‌ی قسمت‌های بیان شده‌ی داستان صحبت می‌کنند و عناصر داستان مشخص می‌گردد. بعد از صحبت درباره‌ی این موضوع که بخش پایانی داستان بیان نشده است، دانش‌آموزان در تعامل با هم پایانی برای داستان بیان می‌کنند (گفتاری و نوشتاری).

در مراحل بعدی داستانی بدون بیان حل مسئله، سپس داستانی بدون بیان مسئله و در پایان داستانی بدون آغاز بیان می‌شود و دانش‌آموزان هر داستان را با توجه به عناصر دیگر داستان کامل می‌کنند. لازم است هر دانش‌آموز داستان‌ها را بازگو کرده و بازنویسی نماید.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

پسر مهربان

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. از دانش‌آموزان بخواهید به تصاویر نگاه کنند.
۲. یکی از دانش‌آموزان با راهنمایی شما و با توجه به شکل نمادین عناصر و قسمت‌های مختلف داستان، داستان را بدون بیان آخر داستان بازگو نماید، دیگر دانش‌آموزان قسمت حذف شده را بگویند تا داستان کامل شود.
۳. به همین ترتیب دانش‌آموز دیگری داستان را بدون قسمت حل مسئله بگوید و دانش‌آموز بعدی با بیان آن قسمت، داستان را تکمیل و بازگو نماید.
۴. بیان داستان بدون قسمت «مسئله» و پس از آن بدون قسمت «آغاز» توسط دانش‌آموزان صورت می‌گیرد و دیگران قسمت حذف شده را بازگو می‌کنند و داستان را کامل می‌نمایند.
۵. برای یک داستان تصویری آخرین مرحله، بیان عبارت آغاز یک داستان «یکی بود، یکی نبود» و بازگویی کل داستان توسط دانش‌آموزان است.
۶. توجه به شکل نمادین داستان و پرسش و پاسخ درباره‌ی قسمت حذف شده از داستان به فهم دانش‌آموزان از عناصر داستان و توالی آن‌ها کمک می‌کند.
۷. انتخاب نامی مناسب برای داستان با توجه به محتوای آن و آموخته‌های سال چهارم صورت گیرد.
۸. بر کاربست ابزارهای انسجام هنگام تعریف داستان توسط دانش‌آموزان بسته به توانایی‌هایشان، تأکید نمایید.

متن داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیراز خدا هیچ‌کس نبود. رامین دانش‌آموز کلاس ششم است، او خیلی مهربان و شجاع است. رامین یک روز عصر بعد از بازی با دوستانش به خانه برمی‌گشت که ناگهان در راه خانه پرنده‌ای زخمی دید. برای همین رامین پرنده را برداشت، به خانه بُرد و با کمک مادرش، زخم پرنده را بست. پرنده بعد از چند روز، خوب شد، پرواز کرد و رفت.

همکار گرامی! برای انجام صحیح تمرین‌های این درس، پس از دیدن تصویرها و خواندن قسمت‌های داده شده‌ی داستان، دوباره بر شکل نمادین تأکید کنید و در تعامل با دانش‌آموزان جمله‌های داده شده در متن را با عناصر داستان تطبیق دهید. سپس با پرسش و پاسخ، توجه دانش‌آموزان را به بخش حذف شده‌ی داستان جلب کنید و ذهن آن‌ها را به سوی تکمیل قسمت حذف شده‌ی هر داستان هدایت کنید.

۲. به تصویرها نگاه کنید، داستان را بخوانید و آخر داستان را کامل کنید. نامی زیبا برای آن بنویسید.

نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. سه تا بز چاق و سفید با موهای بلند با هم دوست بودند. بزها در یک روز بهاری چمنزاری را آن طرف رودخانه می‌بینند و می‌خواهند از روی پل عبور کنند تا آنجا بروند. ناگهان آقا گرگه جلوی آن‌ها را می‌گیرد. اما بزها به گرگ شاخ می‌زنند و گرگ را در رودخانه پرتاب می‌کنند. سرانجام.....

۳. به تصویرها نگاه کنید، داستان را بخوانید و با یک جمله‌ی مناسب در ارتباط با حل مسئله‌ی داستان، جاهای خالی را کامل کنید. نامی زیبا برای داستان بنویسید.

نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. نازنین ۷ سال دارد و با پدر و مادرش در روستا زندگی می‌کند. مادر نازنین دیروز از او خواست به مغازه برود و تخم‌مرغ بخرد. او به مغازه رفت. اما با همه‌ی پولش شکلات خرید و دیگر پولی برای خرید تخم‌مرغ نداشت.
در آخر مادر او را بخشید و به نازنین پول داد تا دوباره به مغازه برود و تخم‌مرغ بخرد.

۴. به تصویرها نگاه کنید، داستان را بخوانید و با یک جمله‌ی مناسب در ارتباط با مسئله‌ی داستان، جاهای خالی را کامل کنید. نامی زیبا برای داستان بنویسید.

نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود، موش کوچولوی لاغر و قهوه‌ای یک شب از لانه‌اش برای پیدا کردن غذا بیرون رفت که ناگهان
در آن موقع موش کوچولو نترسید و فکر کرد. او با دندان‌های کوچکش طناب‌ها را جوید و پاره کرد. در پایان شیر آزاد شد و آن‌ها با هم دوست شدند.

والدین گرامی! از داستان‌هایی که بارها برای فرزندتان گفته‌اید یا خوانده‌اید استفاده کنید. داستان را بگویید و هر بار بخشی از آن را حذف کنید و با تغییر آهنگ و لحنی که به صدایتان می‌دهید و با تغییر در حالت چهره‌تان بخواهید فرزندتان قسمت حذف شده را بازگو کند. نوشتن داستان و تکمیل آن به دست فرزندتان فرصت تعاملی خوبی برای شما فراهم می‌آورد.

۵. به تصویرها نگاه کنید، داستان را بخوانید و با یک جمله‌ی مناسب در ارتباط با آغاز داستان جاهای خالی را کامل کنید. نامی زیبا برای داستان بنویسید.

نام داستان:

روزی روزگاری،
 وقتی کشاورز از مزرعه دور شد، کلاغ‌ها آمدند و دانه‌ها را خوردند. کشاورز فکر کرد و یک مترسک ترسناک درست کرد و در مزرعه گذاشت. از آن به بعد کلاغ‌ها از مترسک می‌ترسیدند و دانه‌ها را نمی‌خوردند.

۶. با راهنمایی آموزگار خود یکی از داستان‌های این درس را نقاشی کنید، بگویید و بنویسید.

نام داستان:

.....

.....

.....

درس نهم

داستان نویسی (۲)

دانش‌آموزان به نام داستان توجه کنند.
دانش‌آموزان خلاقیت ذهنی خود (تفکر خلاق) را برای تکمیل داستان به کار گیرند.
دانش‌آموزان با حفظ ترتیب و توالی مناسب، عناصر داستان را بیان کنند.
دانش‌آموزان از ابزارهای انسجام (کلمه‌های ربط و ...) در جمله‌های داستان به خوبی استفاده کنند.
دانش‌آموزان داستان را پس از تکمیل بخوانند و برای دیگران تعریف کنند.

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

اتفاق‌ها، برنامه‌ها و اردوهای مدرسه هر کدام داستان‌هایی هستند با عناصر مشخص داستانی که معلم می‌تواند در فرایند یاددهی - یادگیری از آن‌ها استفاده کند. معلم داستان‌ها و ماجراهای آشنا و ملموسی را انتخاب می‌کند که جذاب هستند و دانش‌آموزان با آن‌ها کاملاً آشنایی دارند.
معلم و دانش‌آموزان با استفاده از شکل نمادین و پرسش و پاسخ، داستان را بازگو و سپس بازنویسی می‌کنند. نقش تفکر خلاق و اجازه دادن به دانش‌آموزان برای پرورش و تکمیل داستان نادیده گرفته نشود. هر بار بخشی از داستان بیان می‌شود و عناصری از داستان یک به یک حذف می‌گردند (بهتر است حذف از عناصر پایانی شروع شود و به قسمت آغازی برسد). این روند ادامه می‌یابد و در آخرین داستان، ممکن است از عناصر داستان فقط بخش آغازین بیان شود، یا فقط به بیان «یکی بود، یکی نبود» بسنده گردد و دانش‌آموزان در تعامل با هم هر داستان را با توالی مناسبی (آغاز، مسئله، حل مسئله و آخر داستان) کامل می‌کنند. برای تثبیت یادگیری، داستان‌ها در کلاس بازتعریف و بازنویسی می‌شوند، مانند:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. رضا صبح در کلاس دیکته می‌نوشت که

..... ناگهان نوکِ مدادش

بنابراین فعالیت‌هایی مانند خاطره‌نویسی، گزارش‌نویسی و... می‌توانند در قالب داستان طراحی و بیان شوند.

همکار گرامی! با نشان دادن شکل نمادین عناصر یک داستان و پرسش و پاسخ، ذهن دانش‌آموزان را برای تکمیل هر کدام از داستان‌های این درس هدایت کنید، تفکر آن‌ها را آزاد بگذارید و زمینه‌ی گسترش و پرورش آن را فراهم آورید تا توانایی خلق داستان، با توجه به آموخته‌های قبلی برای دانش‌آموزان فراهم آید.

۱. به تصویرها با دقت نگاه کنید، داستان را بخوانید و آخر (پایان) داستان را کامل کنید.

اتحاد

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. یک کشاورز در زمان‌های قدیم در مزرعه‌ای کار می‌کرد. او می‌خواست یک چغندر را از زیر خاک بیرون بیاورد. اما چغندر خیلی بزرگ بود و او به تنهایی نمی‌توانست آن را بیرون بیاورد. او از همه‌ی همسایه‌ها کمک گرفت و با هم چغندر را از خاک بیرون آوردند. بعد کشاورز با چغندر.....

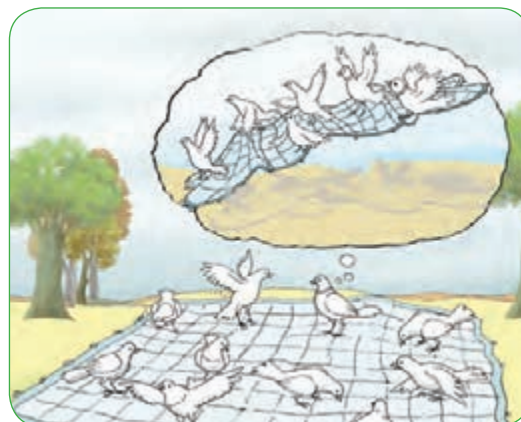
همکار گرامی! بیشتر تصویرهای تمرین‌های این درس آشنا و برگرفته از داستان‌های قدیمی است که بارها آن‌ها را برایمان تعریف کرده‌اند یا خوانده‌ایم. شما هم می‌توانید با کمک گرفتن از والدین دانش‌آموزان خود، آن‌ها را بارها برایشان بازگو کنید تا در انجام تمرین‌ها مشکلی وجود نداشته باشد.

۲. به تصویرها با دقت نگاه کنید. داستان را بخوانید و با جمله‌های مناسب مربوط به حل مسئله و آخر (پایان)، داستان را کامل کنید.

همکاری

روزی روزگاری، گروهی کبوتر در دشت زندگی می‌کردند که سر دسته‌ی آن‌ها کبوتری به نام طوقی بود. کبوترها صبح که پرواز می‌کردند مقدار زیادی دانه روی زمین دیدند و برای خوردن آن‌ها نشستند؛ اما در همان لحظه به دام شکارچی افتادند.

.....

.....

.....

۳. به تصویرها با دقت نگاه کنید. داستان را بخوانید و با جمله‌های مناسب مربوط به مسئله، حل مسئله و آخر (پایان)، داستان را کامل کنید.

نام داستان:

روزی روزگاری بزبز قندی صبح زود می‌خواست برای علف خوردن به مزرعه برود. او به بزغاله‌هایش گفت در را برای گرگ باز نکنند. وقتی بزبز قندی رفت، بزغاله‌ها حرف مادرشان را فراموش کردند و

.....

.....

۴. به تصویرها با دقت نگاه کنید و داستان را با توجه به عناصر داستان (آمحا) کامل کنید.

نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. کلاغ سیاه

.....

.....

.....

.....

همکار گرامی! با پرسش از دانش آموزان آن‌ها را به سوی تکمیل داستان، با توجه به عناصر داستانی (آما)

هدایت کنید.

حل مسئله: مادر بزرگ برای درمان درد دندان سارا چه کار کرد؟
آخر داستان: سارا چه قولی به مادر بزرگش داد تا دیگر دندان درد نگیرد؟

۵- با توجه به عناصر داستان (آما)، داستان‌های زیر را کامل کنید.

الف) دندان درد

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. سارا ۱۰ ساله است. او خیلی شکلات و شیرینی می‌خورد و خیلی از شب‌ها مسواک نمی‌زند. سارا دیروز به خانه‌ی مادر بزرگ رفت. اما آنجا دندان‌ش درد گرفت. مادر بزرگ

.....

.....

.....

.....

ب) من با سمک می‌شنوم

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. متین ناشنوا است و سمک دارد. او هفته‌ی گذشته در کلاس دیکته می‌نوشت که ناگهان سمکش خاموش

.....

.....

.....

.....

ج) نام داستان:

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. سعیده دانش آموز کلاس پنجم است. او و دوستانش با شنیدن صدای زنگ مدرسه با عجله از پله‌ها

.....

.....

.....

والدین گرامی! داستانی برای فرزندتان بگویید و از او بخواهید با تغییر دادن عناصر داستان او نیز داستانی بسازد و بگوید. برای درک بهتر یک بار این کار را با فرد دیگری از خانواده انجام دهید. نقاشی کردن یک داستان با کمک فرزندتان در حین تعریف، زمان مناسبی برای تعامل و گفت‌وگو با او فراهم می‌آورد.

فعالیت‌های دوره‌های

۱. به پرسش‌هایی که مربوط به قسمت‌های مختلف یک داستان است، پاسخ دهید. سپس با استفاده از این پاسخ‌ها داستان را بگویید و بنویسید و نامی مناسب برای آن انتخاب کنید.

آغاز داستان

شخصیت اصلی داستان چه کسی است؟
در مورد ویژگی‌های سن، ظاهر و ... شخصیت اصلی داستان بگویید و بنویسید.

.....

زمان داستان چه وقت است؟

.....

مکان داستان کجا است؟
در مورد ویژگی‌های مکان داستان بگویید و بنویسید.

.....

شخصیت اصلی داستان چه کاری انجام داد؟

.....

چه اتفاقی در داستان افتاد؟

.....

.....

.....

مسئله داستان

حل مسئله داستان چیست؟

.....

.....

.....

حل مسئله داستان

در پایان داستان چه اتفاقی افتاد؟

.....

.....

.....

آخر داستان

.....

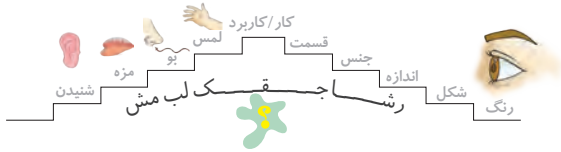
.....

.....

.....

.....

۲. با توجه به تصویرهای داده شده و دستورالعمل‌های هر قسمت، تمرین را کامل کنید.

الف) به تصویرها نگاه کنید، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- این چه چیزی است؟
- مرغ چه رنگی است؟
- مرغ چه اندازه‌ای است؟
- بدن مرغ چه قسمت‌هایی دارد؟
- مرغ چه کار می‌کند؟
- وقتی مرغ را بغل می‌کنید، چه احساسی دارید؟
- مرغ چه بویی می‌دهد؟
- مرغ چه صدایی دارد؟

با توجه به پاسخ‌های بالا درباره‌ی «مرغ» بنویسید.

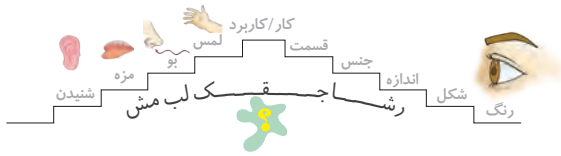
.....

.....

.....

.....

.....

اسم:

رنگ:

شکل:

اندازه:

قسمت‌ها:

کار/کاربرد:

لمس:

بو:

شنیدن (صدا):

با توجه به نوشته‌های خودتان، درباره‌ی «جوجه‌ها» بنویسید.

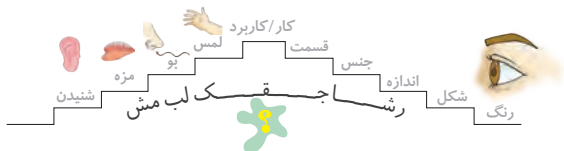
.....

.....

.....

.....

.....

مرغ و جوجه‌ها کجا هستند؟

در تصویر بالا «چه وقت» است؟

اسم:

رنگ:

شکل:

اندازه:

قسمت‌ها:

کار:

لمس:

بو:

شنیدن (صدا):

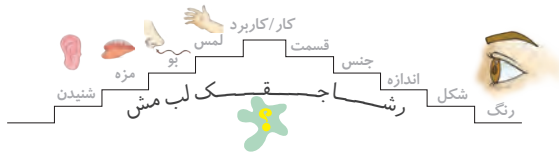
با توجه به نوشته‌های خودتان، درباره‌ی «گره» بنویسید.

.....

.....

.....

.....

این چه چیزی است؟

خروس چه رنگی است؟

خروس چه اندازه‌ای است؟

بدن خروس چه قسمت‌هایی دارد؟

خروس چه کار می‌کند؟

وقتی خروس را لمس کنید چه حس می‌کنید؟

خروس چه صدایی دارد؟

با توجه به پاسخ‌های بالا درباره‌ی «خروس» بنویسید.

.....

.....

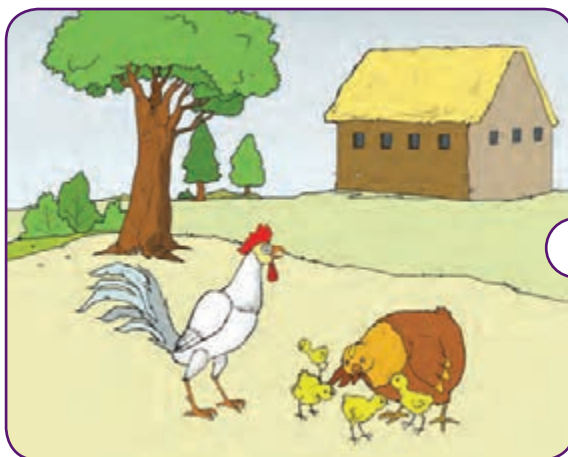
.....

.....

.....

.....

ب) تصویرهای داستان را نگاه کنید و شماره گذاری کنید.

پ) با توجه به تصویرهای شماره گذاری شده در قسمت ب، قسمت‌های مختلف داستان را مشخص کنید و بگویید و بنویسید.

یکی بود، یکی.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ت) نامی برای داستان انتخاب کنید و داستان را بازنویسی کنید. از کلمه‌های زیر برای زیباتر شدن نوشتن داستان استفاده کنید.

و، تند تند، بادقت، ناگهان، اما، در همان وقت، سریع، در آخر

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳. مطابق با دستورالعمل هر قسمت، تمرین را کامل کنید.

الف) به تصویرها نگاه کنید و آن‌ها را به ترتیب شماره‌گذاری کنید.

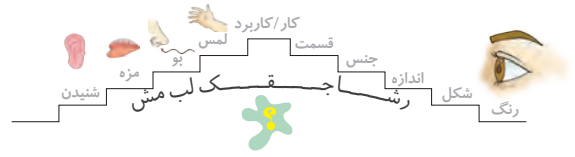
ب) هر یک از تصویرهای قسمت «الف» مربوط به کدام بخش از داستان است. شماره‌ی آن را در داخل ابرها وارد کنید و یک داستان بگویید.

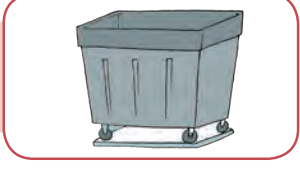
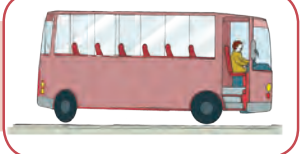

پ) نامی برای داستان بگویید و بنویسید.

.....

ت) درباره‌ی هر کدام از تصویرهای زیر بگویید و بنویسید.

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

ث) با توجه به تصویرها، متن زیر و نوشته‌هایتان در قسمت قبل، داستان را بازنویسی کنید.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. همراه با و

رفتند. علی یک از کیفش برداشت و خورد. اما در به

آنجا سطل زباله نبود که او پوست سیب را داخل آن بیندازد، برای همین پوست سیب را داخل

گذاشت. در آخر، وقتی آن‌ها از پیاده شدند، علی کیسه را داخل

انداخت. معلم و هم‌کلاسی‌هایش او را تشویق کردند.

A large yellow rectangular box with rounded corners and a scalloped border, containing several horizontal dotted lines for writing.

۴. به پرسش‌ها پاسخ دهید. نامی برای داستان انتخاب کنید و داستان زیبایی بگویید و بنویسید.

۱. شخصیت اصلی داستان چه کسی است؟
۲. زمان داستان چه وقت است؟
۳. مکان داستان کجا است؟
۴. شخصیت اصلی چه کار می‌کند؟
۵. چه حادثه‌ای در داستان برای شخصیت اصلی اتفاق می‌افتد؟
۶. دوست او چه راه‌حلی پیدا کرد؟
۷. پایان داستان چه شد؟

.....

.....

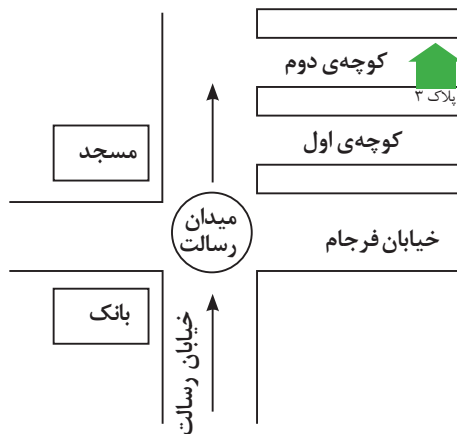
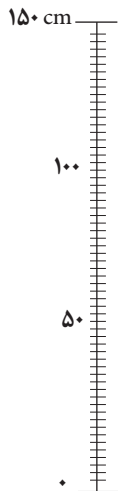
.....

.....

۵. با توجه به مشخصات شناسنامه و نشانی منزل جاهای خالی را کامل کنید.

	نام خانم	مجید	شماره ملی	۰۰۲-۲۳۵۴۹۷-۸
	نام خانوادگی	جلالی	شماره شناسنامه	-----
شهرستان اهواز مرکز اهواز	(هش) روز دهم سال یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت به عدد ۱۳۸۸/۰۴/۱۰	ماه تیر ماه رجب سال ۱۴۳۰	محل تولد اهواز شهر- روستا اهواز	تاریخ تولد
				روز
والدین	نام	شماره ملی- شناسنامه	محل تنظیم سند- حوزه	
پدر	رمضان	۸۸۷۹	اهواز	
مادر	آسیه	۴۵۳۲	اهواز	

۱۴۴۵۶۹۳	
۰۲۱۵۴۶۸۹۷۵۴	
۰۹۳۲۴۶۵۸۹۷۹۷	

فهرست مشخصات

نام:

نام خانوادگی:

سال تولد:

محل صدور:

شماره ملی:

نام مادر:

نام پدر:

رنگ چشم:

رنگ مو:

قد:

آدرس منزل: خیابان بعد از میدان کوچه

پلاک کدپستی

تلفن منزل: تلفن همراه:

۶. فکر کنید یک خبرنگار به مدرسه‌ی شما آمده است. او از شما سؤال‌هایی می‌پرسد. سعی کنید به او جواب کامل دهید. توجه کنید که برای احترام به جای ضمیر «تو» از ضمیر «شما» استفاده می‌کنیم.

(۱) اسم شما چیست؟ (اسم تو چیست؟)

.....

(۲) شما چند سال دارید؟ (تو چند سال داری؟)

.....

(۳) شما کجا زندگی می‌کنید؟ (تو کجا زندگی می‌کنی؟)

.....

(۴) شما چند خواهر و برادر دارید؟ (تو چند خواهر و برادر داری؟)

.....

(۵) چرا به مدرسه می‌آیید؟ (چرا به مدرسه می‌آیی؟)

.....

(۶) شما کدام درس را بیشتر دوست دارید؟ (تو کدام درس را بیشتر دوست داری؟)

.....

(۷) شما به چه زبانی صحبت می‌کنید؟

.....

(۸) شما به چه کارهایی علاقه دارید؟

.....

(۹) شما می‌توانید چه غذایی درست کنید؟ (تو می‌توانی چه غذایی درست کنی؟)

.....

(۱۰) شما چه فیلمی دوست دارید؟

.....

(۱۱) شما چه کسی / چه کسانی را دوست دارید؟

.....

(۱۲) آیا شما کار هنری انجام می‌دهید؟

.....

۷. داستان را بخوانید و با کلمه‌های مناسب آن را کامل کنید.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. خرگوش و لاک پشت یک روز تابستانی در
 مزرعه با هم مسابقه خرگوش دوید و از خیلی جلوتر بود. برای
 همین کنار یک خوابید. لاک پشت آهسته آهسته و از کنار خرگوش
 عبور کرد و استراحت نکرد. مسیر مسابقه طی کرد، قبل از خرگوش
 خط پایان مسابقه رسید برنده شد. خرگوش فهمید که
 لاک پشت را ضعیف

۸. دنباله‌ی داستان‌های زیر را با توجه به خواننده‌ها و وقایع زندگی خود کامل کنید.

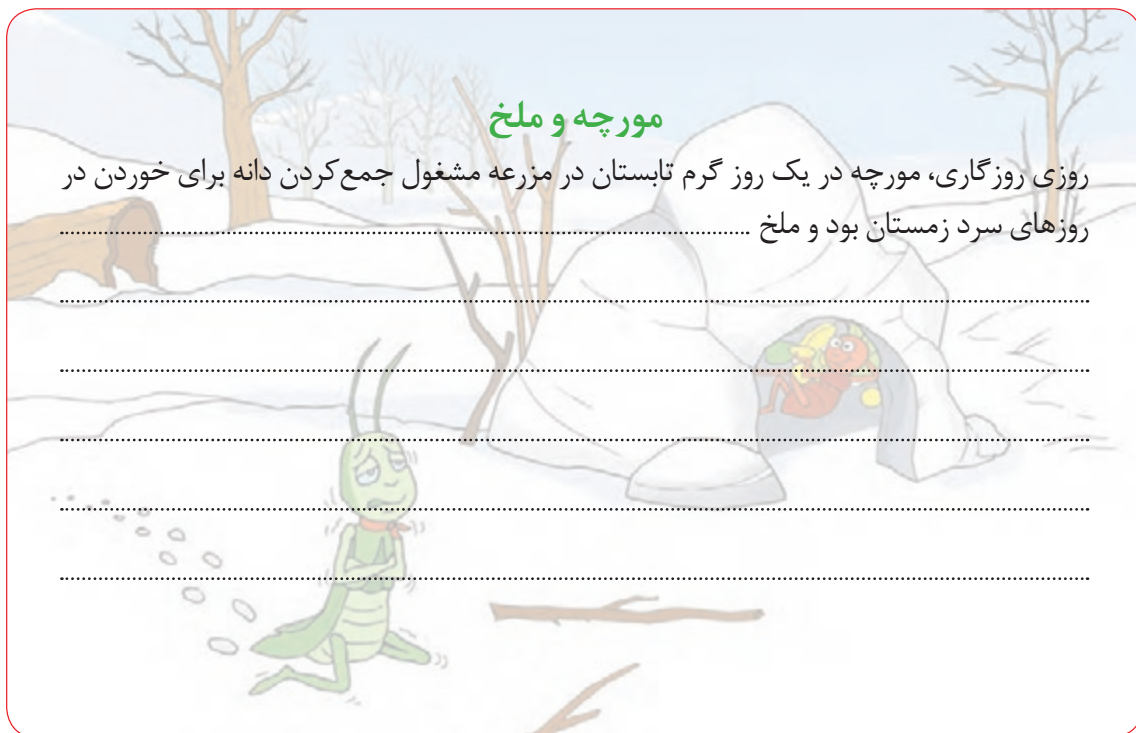
جشن پیروزی انقلاب

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. دانش‌آموزان در روز ۲۲ بهمن در مدرسه جشن داشتند و می‌خواستند نمایش اجرا کنند. اما یکی از بچه‌ها

مورچه و ملخ

روزی روزگاری، مورچه در یک روز گرم تابستان در مزرعه مشغول جمع کردن دانه برای خوردن در روزهای سرد زمستان بود و ملخ

۹. با راهنمایی آموزگار، خاطره‌ای از روز اول مدرسه خود به صورت یک داستان بگویید و بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱۰. با راهنمایی آموزگار، درباره‌ی یکی از نام‌آوران ناشنوا پژوهش کنید و شرح حال او را بگویید و بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

